

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

13 Şubat 2014 Perşembe

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

GÖRÜŐME TUTANAKLARI

13 Şubat 2014 Perşembe

---0---

K O N U

Sayfa

**Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi
(2/1962)**

1:31

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:31

Gerekçe

1:2

Öznur ÇALIK	(Malatya)	2, 4, 10:12, 15:16
Ruhsar DEMİREL	(Eskişehir)	2:3, 3:4, 5:6, 9:10
Hülya GÜVEN	(İzmir)	3
Türkan DAĞOĞLU	(İstanbul)	4:5, 7, 14, 21:22
Mehmet Ali EDİBOĞLU	(Hatay)	6, 14
Ahmet Duran BULUT	(Balıkesir)	6
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	7, 28
Candan YÜCEER	(Tekirdağ)	7:8, 14:15, 16:17
Semiha ÖYÜŞ	(Aydın)	8
Fuat KARAKUŞ	(Kilis)	12:13
İlknur İNCEÖZ	(Aksaray)	15
Tülay KAYNARCA	(İstanbul)	16
İsmet Yıldız POLAT (Kadının Statüsü Genel Müdürü)		17, 23, 29:30
Ahmet YAMAN (Diyanet İŞleri Başkanlığı Din İŞleri Yüksek Kurulu Üyesi)		17:19
Halime GÜNER (Uçan Süpürge Derneği Başkanı)		19:20
Selen DOĞAN (Çocuk Gelinlere Hayır Platformu Sözcüsü)		20:21
Nebahat AKKOÇ (KAMER Vakfı Başkanı)		22:23, 30:31
Fuat OKTAY (AFAD Başkanı)		23:29, 30:31

Açılma Saati: 10.49

Kapanma Saati: 13.45

BİRİNCİ OTURUM

13 Şubat 2014 Perşembe

Açılma Saati: 10.49

BAŞKAN: Azize Sibel GÖNÜL (Kocaeli)

BAŞKAN VEKİLİ: Binnaz TOPRAK (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Öznur ÇALIK (Malatya)

SÖZCÜ: Tülay KAYNARCA (İstanbul)

KÂTİP: Mesut DEDEOĞLU (Kahramanmaraş)

0

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, yeterli çoğunluğumuz vardır. 24'üncü Dönem Dördüncü Yasama Yılı 4'üncü Toplantımızı açıyorum.

Toplantımızın verimli olmasını temenni ediyorum.

Bildiğiniz gibi, gündem maddelerimize geçmeden önce “Başkanlık Sunuşları” ile başlamak istiyorum.

58'inci Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu Oturumu için davet aldığımızı bildirerek sözlerime başlamak istiyorum. Türkiye'nin de üyesi olduğu ve her yıl düzenli olarak katılım sağladığı Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonunun 58'inci Dönem Toplantısı “Kadınlar ve Kız Çocukları İçin Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Uygulanmasında Zorluklar ve Başarılar” başlığıyla, temasıyla toplanacak ve 10-21 Mart tarihleri arasında New York'ta gerçekleşecek toplantıya komisyonumuzun da katılım sağlaması konusunda... 10-21 Mart tarihleri arasında ama bizim daha kısa süreli bir ziyaretimiz olacak. Benim o dönemde daha önceden planlanmış toplantım olması dolayısıyla o toplantıda olamayacağım. O yüzden Komisyon Başkan Vekili ve 3 komisyon üyesi milletvekilinin, toplam 4 üyenin katılım sağlamasını, 3+1 şeklinde katılımını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, gündem maddemize geleceğiz. Gündem maddesine gelmeden önce de yeni gelen arkadaşlara duyurmak açısından söylemek istiyorum. Toplantının sonunda Şiddet Önleme Merkezi (ŞÖNİM) ziyareti Ankara'da gerçekleştirilecektir. Komisyon üyesi milletvekilleri toplantıdan sonra ayrılmasınlar, buradan bir araçla hep birlikte hareket edip gideceğiz.

Değerli arkadaşlar, gündemimize geldiğimizde, özellikle, yine komisyonumuzun ana gündem maddelerinden biri olan ve bu konuda bir araştırma raporu hazırladığımız erken yaşta evliliklerle ilgili, aslında Adalet Komisyonunun esas komisyon olarak belirlendiği ve komisyonumuza da gelen, özellikle Medeni Kanun ve Ceza kanunlarını kapsayan kanun teklifleri vardı. Bunlardan, yine Adalet Komisyonunun esas komisyon olarak belirlendiği, Eskişehir Milletvekili Ruhsar Demirel'in Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi bulunmaktadır. Komisyon gündemimizin 10 Şubat 2014 Pazartesi günü sizlere dağıtımından sonra komisyonumuza havale edilen, Hatay Milletvekili Mehmet Ali Ediboğlu'nun (2/1996) esas numaralı, Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ile, Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in (2/2005) esas numaralı, Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'ni ve komisyonda bulunan Kayseri Milletvekili Yusuf Halaçoğlu'nun (2/1982) esas numaralı, Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi, Antalya Milletvekili Gürkut Acar'ın (2/1171) esas numaralı, Türk Ceza Kanunu ve Türk Medeni Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nin gündemimizde bulunan (2/1962) esas numaralı teklif ile ilgili olması nedeniyle İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca birleştirilerek görüşülmesini ve görüşmelerde (2/1962) esas numaralı kanun teklifinin esas alınmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, İç Tüzük 23 gereğince teklifin geneli üzerinde görüşmeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi genel gerekçeyi okutuyorum ve görüşmeleri açıyorum:

Gerekçe:

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yol açtığı önemli bir sorun olan reşit olmadan yapılan evlilikler, fırsat eşitliğinin önündeki en büyük engellerden biridir ve temel olarak kadınları etkilemektedir. Reşit olmadan yapılan evlilik ya da diğer bir ifadeyle çocuk yaşta evlilik 18 yaşından küçük olan bir kişinin resmî ya da resmî olmayan bir şekilde evlilik bağı ile bağlanması anlamına gelmektedir.

Türk Medeni Kanununun 143 üncü maddesinde, resmî nikah kıyılmadan dinî nikahın kıyılmasına kanunen izin verilmemesine ve Türk Ceza Kanunu'nun 230 uncu maddesinin (6)'ncı fıkrasında, evlenme akdinin kanuna göre yapılmış olduğunu gösteren belgeyi görmeden bir evlenme için dinsel tören yapan kimse hakkında iki aydan altı aya kadar hapis cezası verilmesi öngörülmesine rağmen, her evlilik resmî nikahla yapılmamakta, öngörülen cezai yaptırım caydırıcı olamamaktadır. Resmî nikah yapılmadan yalnız dinî nikah kıyılarak yapılan evlilikler kadını hukuki güvenceden yoksun bırakmaktadır.

Birleşmiş Milletler Nüfus Vakfı (UNFPA) 2012 Türkiye verilerine göre, Türkiye'deki her 3 evlilikten 1'i "çocuk yaşta" yapılmıştır. UNFPA araştırma verilerine göre 2011 yılında Türkiye'de 20 bin aile, 16 yaşından küçük kızlarını evlendirebilmek için yargıya müracaat etmiştir. Yine aynı verilere göre, Türkiye genelinde 181 bin 36 çocuk gelin bulunmaktadır.

Dinî nikahların kayıt altına alınmaması doğru istatistiksel verilere ulaşmayı mümkün kılmamakla birlikte, Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) açıkladığı "İstatistiklerle Aile 2012" bülteninde; Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yalnız dinî kıyılarak evlenenlerin sayısı % 8,6'dır.

Çocuk yaşta evlenen kadınlar çocuk bakımı ve ev sorumluluğu üstlendiklerinde, öğrenim hayatlarına son vermekte ve böylece bu çocukların öğrenim hakları ellerinden alınmaktadır. TÜİK'in verilerine göre 2011-2012 öğretim yılında kadınlarda okullaşma oranının, ortaöğretimde % 66,1 olması da bunu doğrulamaktadır.

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2008 verilerine göre;

Türkiye'de kadınların yüzde 24'ü 18 yaşından daha küçük yaşta evlenmiştir.

1.000 bebekte 17 olan bebek ölüm hızı, 20 yaş altındaki annelerin bebeklerinde 1.000 bebekte 33'tür.

Ülkemizde gebeliğe bağlı anne ölümlerinin % 5,9'u 15-19 yaş grubundadır.

Dünya Sağlık Örgütüne (WHO) göre ise, 20 yaş altındaki anneler ve bebeklerinde, perinatal bebek ölüm oranı, 20 yaş üstü annelerin bebeklerine göre % 50 daha fazladır.

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 3 üncü maddesine göre; Çocuk: Daha erken yaşta ergin olsa bile, 18 yaşını doldurmamış kişiyi... ifade eder." hükmü ile çocukluğun sınırları kanunla 18 yaş olarak belirlenmiştir.

Bu Kanun Teklifi ile; Türk Ceza Kanununun 239'uncu maddesinin (5)'inci fıkrasında yer alan; aralarında evlenme olmaksızın, evlenmenin dinsel törenini yaptırılana verilecek iki aydan altı aya kadar hapis cezası; "en az üç yıl hapis cezası", (6)'ncı fıkrasında yer alan evlenme akdinin kanuna göre yapılmış olduğunu gösteren belgeyi görmeden bir evlenme için dinsel tören yapanlara verilecek iki aydan altı aya kadar hapis cezası "en az üç yıl hapis cezası" olarak değiştirilmiş ve resmî nikah yapılmadan dinî nikahın yapılamaması için cezai yaptırımın etkinliğinin artırılabilmesi, dolayısıyla resmî nikah gerçekleşmeden dinî nikahla yapılan çocuk yaşta evliliklerin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Evet, şimdi (2/1962) numaralı kanun teklifinin geneli üzerinde görüşmeleri açıyorum.

ÖZNER ÇALIK (Malatya) – Başkanım, çok özür dilerim. Gerekçedeki bir hatayı düzeltmek için müsaadeniz olur mu?

"Türkiye'deki kadınların yüzde 24'ü 18 yaşının altından daha küçük evlenmiştir." cümlesinden sonra "1.000 bebekte 17 olan bebek ölüm hızı..." . Orası "binde 7" olacak aslında.

BAŞKAN – "Binde 7", tamam.

ÖZNER ÇALIK (Malatya) – "Binde 17" yazılmış.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Pardon, neden yazıldığını söyleyeyim.

Uluslararası kabulde hâlâ TNSA-2008 geçerli, bizim kendimizi nerede ifade ettiğimiz değil. Ülke, beş yılda bir TNSA'yı anons eder, uluslararası alanda da Türkiye adına şu anda kabul edilen budur. 2013 henüz yayınlanmadı. Yayınlandığında kanuna geçecek olursa böyle bir şey yani kanun hazırlanana kadar şey yaparsa o gerekçe düzeltilir ama...

Efendim, Türkiye'de bebek ölüm hızı kendine özgü hesaplanmıyor veya Amerika'da veya Fransa'da, bunun bir standardı var. Bu standart "Bizim bu sene şöyle bir durumumuz oldu." demekle bunun azaldığı anlamına gelmez. Yıllar içinde bir süreklilik arz etmesi ve toplumsal azalmanın görülmesi gerekir. Spot, bu sene Ankara'da ölüm olmadı. O zaman "ölüm azaldı" gibi bir şey nasıl ki Türkiye için söyleyemeyeceksek, bir yıl için azaldığında da söyleyemeyiz. Kaldı ki, eğer iş Türkiye sınırları içindeki bebek ölüm oranlarını takibe girerse Suriyeli sığınmacıların geldiğinden sonraki vakaların da kaydedilmesi gerekir ki o Türkiye'yi çok mağdur eder.

O bakımdan, 2008 TNSA'yı kabul edelim adına bu yazılmıştır, uluslararası alanda da Türkiye adına kabul edilen rakam budur. Türkiye ile ilgili anne, bebek, ölüm, sağlık kriterleri vesaire için gittiğimiz her yerde resmî rakam budur. Ağızlardaki rakamdır öbürü. Biri haberdardır, biri bilimsel veridir.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim Ruhsar Hanım.

Türkan Hanım, buyurun.

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – Şimdi, efendim, ben önce sesim için herkesten özür diliyorum.

Yenidoğan bebek ölümleri Türkiye'de binde 7'dir. Ben iki sene evveline kadar Türk Neonatoloji Derneğinin Türkiye'de Başkanlığını yaptım. Türk Neonatoloji Derneği, Avrupa neonatoloji derneklerinin arasında olan ve son derece ciddi, daha ziyade üniversitelerin içinde olduğu ve bütün bu verileri en doğru biçimde veren bir dernektir ve Türk Neonatoloji Derneğinin nisan ayında tekrar toplantısı vardır, iki senede bir toplantı yapar ve bu toplantıda belki de –bilemiyoruz ama- binde 7'nin altına bile düşmüş olabilir.

Ben Ruhsar Hanım'ın söylediklerine bir yerde katılıyorum. Şöyle: Tabii ki bugün Ankara'da bebek ölümleri bu ve dolayısıyla olay budur. Bu, bu şekilde hesaplanmıyor. Bütün dünya standartlarında yirmi üç gebelik haftasının üstünde ölen her bebek yenidoğan bebek ölümlerinin içine giriyor, dünya standartlarının kabul ettiği yirmi üç gebelik haftasının üstündeki bebekler. Biz Neonatoloji Derneği olarak bunları çok ciddi bir biçimde topluyoruz, bütün devlet hastanelerinden ve üniversitelerden bu değerleri alıyoruz ve dünyaya da bunu yayınıyoruz ve dolayısıyla bugün Türkiye'deki Türk Neonatoloji Derneğinin değerlerinde yenidoğan bebek ölümleri binde 7'dir ve hiçbir zaman da afaki bir değer değildir, çok bilimseldir ve çok ciddi bir kurumdur Türk Neonatoloji derneği.

Teşekkür ediyorum.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir saniye, ben söz vereceğim.

Hülya Hanım...

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, tabii ki dernekler çeşitli araştırmalar yapıyor ve hepsinin de yaptığı araştırmalara bizim “Yanlıştır.” deme şansımız yok yani doğru yaptıklarını da biliyoruz onların ama asıl olan TNSA'nın sonuçlarıdır. Bu bir, işte, Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, az önce vekilimizin de dediği gibi, belli kriterlere bağlı bir araştırma. Yani, neden bundan sonra, 2008'den sonra tekrar bir araştırma yapılmadı, onların sonuçları gelmedi, hani bunu araştırmak lazım.

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – Araştırma devamlı yapılıyor, durmuyor o araştırma efendim.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – O zaman 2013'ün sonuçlarını bekleyeceğiz.

BAŞKAN – 2008'e atıf yapılması lazım o zaman.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Yalnız burada benim bu konuyla ilgili başka eklemek istediğim bir konu da... Şimdi, çocuk anneler olduğunu biliyoruz. İşte, bunların canlı doğan bebekleri veya ölü doğan bebekleri konusu var. Canlı doğan bebekler çocuk annenin üzerine kayıt olamayacağına göre bunların kayınlı ideler ya da anneler üzerine kayıt yapıldığını da biliyoruz ve çocuk annelerin bulunduğu yerlerde -ilerde diyelim- evde doğum oranının da çok yüksek olduğunu da biliyoruz. Acaba bu kayıtlar gerçek mi? Yani, daha detaylı kayıtların oluşturulması lazım. Çocuk annelerin doğan çocuklarının sayısını bilmiyoruz, ne kadar çocuk doğumu yaptıklarını bilmiyoruz ancak 30 yaşına, 35 yaşına gelmiş olan veya 20 yaşına gelmiş olan annelerle karşılaştığımız zaman diyor ki: “Ben 13 yaşında evlendim, benim 3 çocuğum var.” Peki, bu çocuklar nasıl kaydolmuşlar? Okula gidiyorlar mı? Kimin üzerinde kayıtlı? Yani, çok büyük bir karmaşa yaşadığımızı düşünüyorum. Bunların da açıklığa kavuşması gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – Ben tekrar söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Bir saniye, Ruhsar Hanım'a, Öznur Hanım'a söz vereyim, ondan sonra size söz vereceğim Türkan Hanım.

Buyurun.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Şimdi, derneklerin çalışmaları muhakkak ki var ama Birleşmiş Milletler Türkiye'de beş yılda bir -Türkiye Nüfus Etütleri Enstitüsünün de içinde bulunduğu, Türkiye'yi kapsayan bütün her yerdeki, sahadaki her tür doğumu ve ölümü, ulaşılabilenleri kapsayan- Türkiye'nin bir profilini çıkarır. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları diye de Birleşmiş Milletlerin kontrolünde yapılır. Ben bu çalışmaların bir kısmının içinde de bulundum.

BAŞKAN – Buraya o zaman onun atfını yapmak lazım.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Tabii, orada var zaten.

Şimdi, bir şey söylemek istiyorum: TNSA beş yılda bir yapılır ve dernekler vesaire gibi kurumların üstünde bir şeydir, dünyanın da kabul ettiği budur. Yalnızca hastane ve üniversite hastanelerini kapsamaz, sahaya araştırmacı yollar. Geçmiş öykülerimizi anlatmak adına o zaman ben de söyleyeyim, bire bir içinde bulunduğum bir çalışmadır benim TNSA yıllar içinde. Dolayısıyla, derneklerin yaptığı çalışmaları bir prototip olarak “Türkiye böyledir.” demek doğru değil. Mesela, şurada biz Medisteki parlamenter olmuş kadınlar adına bir doğum araştırması yaparsak sanıyorum yüzde 90’ ımız üniversite hastanesinde doğurmuş, hatta hiç kürtajı olmayan kadınlar profili çıkarabiliriz. O yüzden ben herkesin bireysel profesyonelitesine saygı duyuyorum ama Türkiye’yle ilgili reel rakam TNSA üzerinde yürür. Dolayısıyla, 2013 rakamı çıkana kadar 2008’dir bilimsel ve uluslararası alanda kabul edilen rakam. Temennimiz binde 1’lere düşmesidir mutlaka çünkü binde 1 mutlaka olur, onun altına inemezsiniz, inilemez, önlenemez ölümler vardır, temennimiz odur ama şu andaki reel durum Türkiye üzerinde henüz 2013 yayınlanmadığı için güncellenmemiştir. Bu bir bilimsel veridir, bunun çok tartışılması da açıkçası zaman kaybı ötesinde bir şey değildir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Öznur Hanım...

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sayın Başkanım, şimdi, bizim amacımız üzüm yemek bağcıyı dövmek değil. Erken yaşta evlilikler gibi çok önemli bir konu ve Türkiye’nin çok önemli bir yarısı. Sadece bizim baz almamız gereken şu an en önemli resmî rakam ve resmî rakam Sağlık Bakanlığının yapmış olduğu resmî açıklamalar ve istatistiki verilerdir ve Dünya Sağlık Örgütü de Sağlık Bakanlığının yapmış olduğu istatistiki verileri baz alarak tüm dünyada... Dünya Sağlık Örgütü Başkanı dâhil olmak üzere Türkiye’ye geldiğinde “Bu sağıktaki dönüşümü ve değişimi, özellikle bebek anne ölüm oranlarını nasıl yakaladınız ve bunu da gelin anlatın.” dedi ve bunu sağlayan bir önceki Bakanımız, Sayın Recep Akdağ Bakanımız da şu an Dünya Sağlık Örgütünde bu konuda ders veriyor. Dolayısıyla, Türkiye’de çok iyi örnekler var ve bu iyi örnekleri sadece rakamsal olarak, 2008’de TNSA’nın yapmış olduğu açıklamayı baz alarak... TÜİK de bizim resmî kurumumuzdur, TÜİK’in rakamlarını da baz alabiliriz. TÜİK’in resmî rakamları şu anda ölüm hızının binde 7’lerde olduğudur. Sağlık Bakanlığının yapmış olduğu -Türkan Hocanın söylediği gibi- binde 5’lere kadar düşen bir ölüm hızı vardır. Dolayısıyla, bizim bu gerekçede iyi niyeti korumamız gerektiği kanaatindeyim çünkü çok önemli bir teklif. Ruhsar Hanım’a teşekkür ediyorum böyle bir şeyi gündemimize getirdiği için ama buradaki 2008 bu, altına da eğer tekraren bir düzeltme yapmamız gerekiyorsa Sağlık Bakanlığı verisini mutlaka eklememiz gerekli çünkü bunları yarınlarda, bir on sene sonra evrak olarak çıkarıp bakacaklar ve bugünkü kayıt olarak görecekle. Dolayısıyla, 2013’ün rakamını mutlaka buraya Dünya Sağlık Örgütü ya da Sağlık Bakanlığı verisi, TÜİK verisi diye gerekçemize girmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Türkan Hanım, buyurun.

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – Şimdi, efendim, ben deminki konuşmalardan Türk Neonatoloji Derneğinin ne olduğunun bilinmediği kanaatine vardım. Türk Neonatoloji Derneği bugün dünyada yeni doğan konusunda kabul edilen... Türkiye’de ve dünyada da neonatoloji dernekleri var, her yerde, bütün dünyada ve dolayısıyla onlardan birisidir ve son derece bilimsel araştırmalar yapan, mortaliteler üzerinde devamlı çalışmaları olan, hani 3 kişinin toplanıp da biz de dernek kuralım denen bir dernek değildir. Bunun international arenalarda kabulü çok zordur. Türk Neonatoloji Derneği diye bilimsel anlamda kabul edilmiş bir dernektir, çok ciddidir ve bunun verdiği veriler tartışılmazdır, bunu belirtmek istiyorum.

BAŞKAN – Peki, arkadaşlar, kifayeti müzakere diyorum diğer arkadaşlara yani kanun maddesi...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Ben bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN – Peki, hadi, çok kısa.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Maddelere geçecek miyiz?

BAŞKAN – Geçelim, orada isterseniz söylersiniz yani geneli üzerinde konuşmalarda, burada hem belge olması açısından hem de bu verinin hangi yılı kapsadığının anlaşılabilmesi adına atıf yapılması ve 2014 yani kanun metnini görüştüğümüz tarihle ilgili verinin Dünya Sağlık Örgütü ve Sağlık Bakanlığının verilerini de altına gene koymakta fayda var ki kafa karışıklığı olmasın. 2014’te binde 7 rakamı sağlıklı gözükmecektir o noktada.

Şimdi, geneli üzerinde söz almak isteyen milletvekillerine söz vermek istiyorum.

Bu konuyla ilgili isterseniz ilk sözü Ruhsar Hanım’a verelim, ondan sonra diğer arkadaşlar görüşlerini bildirsinler.

Ruhsar Hanım, söz sizde.

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – Şimdi, nisandaki kongrede yenidoğan ölümleri binde 4 olarak yayınlanacak, onu da duyurmuş olayım.

BAŞKAN – Tamam.

Buyurun.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Efendim, öncelikle bu yasa teklifi Türkiye için çok önemli, Türkiye'nin dünyadaki imajı için çok önemli. Bunlar tamam ama milletin sağlığı ve geleceği için daha da önemli çünkü bu erken yaşta evlendirilen veya kendi erken yaşta evlenme tercihi koyanlar da olabiliyor fakat öncelikle, ülkemizde tabii ki yasal mevzuattaki eşitsizlikler var. Az önce burada Adalet Bakanlığı temsilcisi arkadaşlarla da biz sizler gelmeden önce sohbet ediyorduk, o zaman da söyledim. Bizim Ceza Kanunu' muz, Medeni Kanunu' muz, Anayasa' mız, hepsi farklı bir şey söylüyor. İşte belki bu sebeplerdendir ki referansın nereden alınacağı konusunda da kafa karışıklıklarıyla böyle farklı tartışmalar da oluyor hangisi bizim için genel kabuldür diye. Uluslararası alanda, burada da aynı şeyi söylüyoruz, "18 yaşına kadar herkes çocuktur." diye ama geliyoruz, iç hukukumuzda, ikincil hukukta, Medeni Kanun' da ve Ceza Kanunu' nda farklı rakamlar, farklı yaşlar ifade ediliyor.

O yüzden evlilikle ilgili mutlaka belirgin bir yaş tespiti yapılmalı ama küçük yaşta evliliklerde irade kullanmamış, ailesinin zorlaması ve telkinleriyle -telkin de önemli bir şey çünkü- evlilik yapmış kişilerin sahip oldukları aile hayatının Türkiye'deki bugün gelinen nokta için çok önemli olduğunu düşünüyorum çünkü gazetelerin özellikle 3' üncü sayfalarına baktığınız zaman ülkedeki şiddet dozunun arttığını, cehaletten kaynaklı, insanların öfke kontrolsüzlüklerini, ailelerdeki ve insanlardaki can kaybına ne kadar fazla sebebiyet verdiğini, çocuklukta yaşanamamış, ötelenmiş ergenlik sendromlarının 30' lu, 40' lı yaşlardaki kadın ve erkekler tarafından yapılması sebebiyle bu geciktirilmiş ergenlik fenomeninin Türkiye'de ne kadar yaygın olduğunu görüyoruz. Hani gençliğinde küçük kaçamakları yapamamış insanlar, 30' lu yaşlarında eşinden veya çocuklarından gizli saklı kaçamak yapmaya kalkınca -hani, horoz ölür, gözü çöplükte- dolayısıyla bu ötelenmiş ergenlik sendromlarının çok yaygın olduğunu görüyoruz. Teknoloji çok hızlı geliyor, insanlar çok hızlı hayattan haberdar oluyor ve bu haberdarlıkları içinde enteresan bir duygudaşlık yapıyor; dizi kahramanlarıyla kendini eş tutan insanlar var. Bu sebeple her şeyin hoş görülebileceğine inanan bir grup insan var artık Türkiye'de. Bunu kabul edelim.

Tıpkı benim bir sonraki nesil diyebileceğim kuşakta çizgi filmlerde gördükleri için köpeğin ısırmayacağını, yılanın sokmayacağını, kurdun hiçbir şey yapmayacağını düşünen bir çocuk grubu var Türkiye'de çünkü o kurtlarla "kurt kardeş" diye konuşuluyor, yılanın başı okşanıyor falan, böyle çizgi filmlerin getirdiği bir reel hayattan kopma gibi, diziler üzerinden de Türkiye'de reel hayattan kopuk bir nesil yetişiyor ve bu erken evliliklerle beraber, teknoloji aracılığıyla dünyadan haberdar olan, kişilik gelişimlerini ve fiziksel gelişimlerini tamamlayamamış, kendilerini ebeveyn sıfatıyla hazır bulan bu genç çocukların yaptıkları evlilikler neticesinde doğan çocukları yetiştirme konusundaki yetersizlikleri de bizim geleceğimizi şimdiden olumsuz anlamda ipotek altına alan bir durumdur.

Ha, burada kolaylaştırıcı olarak ne yapılabilir? Medeni Kanun'da kuşkusuz ki evlilik yaşıyla ilgili somut bir düzenleme yapılmalıdır, Anayasa'yla uyumlaştırılmalıdır. Hiçbir şey Anayasa'nın üzerinde değil diyorsak Anayasa "must"ımız olmalı bizim ama geleneksel yapıya baktığımızda dinî inançlarımız nedeniyle ki bu her toplumda vardır, dinin getirdiği bir seremoni, dolayısıyla bizde de böyle bir tören yapılıyor fakat bu törenin Medeni Kanun'un önünde ve üzerinde gösterilerek toplumda farklı bir uygulamaya gitmesi Türkiye'deki sancılardan bir tanesi. Gün geçmiyor ki gazetelerde küçük yaşta bir anne ya çocuk doğururken bulunsun ya doğurduğu çocuk ölsün ya bilmem ne olsun. Türkiye bunları hak etmiyor.

Şu ya da bu sebeple, doksan yıllık cumhuriyet geleneğine baktığınızda, sağlıkta gelinen nokta ortada iken bizim böyle bir insan kaynağını gereksiz şekilde psikolojik ve fiziksel şiddete maruz bırakıp yok etme gibi bir lüksümüz yok. Dolayısıyla öncelikle imamlarımızdan başlayarak, dinî nikâh kıyan kişilerin cezai müeyyidesi iki yılın üzerine çıkarılırsa ötelenme gibi bir ihtimal kalkıyor. Zaten o sebeptir ki üç yıl diye önermemiz. Mevcut kanundaki süre uygulamaya konulmadığından caydırıcılığı yok. Caydırıcı olması adına üç yıl diye teklifi yaptım. Eğer Meclis de uygun bulursa böyle bir şey çıkmalı ve biz bu ayıplı durumdan kurtulmalıyız çünkü bu yalnızca bizim bildiğimiz, bizim kendi aramızda konuştuğumuz üstü örtülesi bir durum değil. Türkiye gibi ülkelerin uluslararası alanda farklı alanlardaki gelişmişliğine baktığınızda öyle noktalarda geri kalmışlığımız var ki utanç duyuyoruz. Hepimiz her sene söylüyoruz: Türkiye cinsiyet eşitliği anlamında bir uçurum yaşıyor diye. Ekonomide 17'nciyiz, 1996'dan beri sanıyorum böyle bir durum var. O da yeni bir şey değil ama cinsiyet eşitliği uçurumunda her yıl giderek kötüye gidiyoruz.

Bu eşitsizliğin nedenine baktığımızda, bu, kadın-erkek kavramındaki oturmamış bir tutumdan, toplumsal cinsiyet kavramını hâlâ eşit hâle getiremememizden kaynaklanıyor. Bir ülke düşününüz ki ekonomide 17'nci sırada olsun, kişi başı millî geliri 10 bin dolarlarla ifade edilsin ama "kadın-erkek eşitliği" dediğinizde 136 ülke arasında 120'nci sırada olsun. Bu tam da bunun delilidir.

Bu konuda bizim Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu olarak bu fırsat eşitsizliklerini hakkaniyete çevirmek adına yapabileceğimiz ne varsa yapmalıyız ve Meclis de burada vatandaşının hakkını korumak, geleceği adına bir yatırım yapmak hususunda bir irade kullanmalıdır diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun.

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Komisyonumuzun adı Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, dolayısıyla gerçekten önemli bir konuyu tartışıyoruz burada. Yapılan araştırmalar önümüze geliyor. Verilere göre 181 binden fazla çocuk gelin -Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı çocuk gelin- ülkemizde bulunuyor. Bu son aylarda, son yıllarda Suriyeli çocuk gelinler bu rakamlara dâhil değil. Bu çocuk yaştaki gelinler evliliğe kendi iradesiyle karar veremiyorlar. Eğitim hakları ellerinden alınıyor, yaşlarına göre fırsat eşitliği ortadan kaldırılıyor başkalarının iradesiyle. Daha birçok gerekçe sıralayabiliriz. Bu ve benzer tespitlerden sonra yasalarımızın bu konuda caydırıcı olmadığını da anlamış bulunuyoruz.

Bu toplantı ve tartışmaların Meclisimizin bu soruna çözüm bulabilmesi için de bir fırsat olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla bu Komisyonun bu çalışmalarıyla bu önerileri önemseyip -zaten birbirine yakın öneriler var yasada- daha caydırıcı önlemler alınması konusunda bir karar alıp bir an önce Genel Kurulda yasalştırılmasını öneriyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bulut, buyurun.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Efendim, teşekkür ederim.

Erken yaşta evlilik bir insan hakları ihlali yani uzun zamandır bunun ötelenmiş olması. Rakamların, istatistiklerin üzerinden siyaset yapmanın ötesinde ülkenin bir gerçeğine Komisyonun parmak basmış olması çok sevindirici. Ülkemizde bir nüfus planlaması çerçevesinde uzun yıllardır yapılan faaliyetler -son yıllarda bölgesel- ortadan kaldırıldı. Çocukların önemsizleşmesi, sokak çocuklarının artması ve çocuklara değer vermeyen, çocuğunu okutmayan, ergenlik çağına geldikten sonra okul masraflarından kaçınıp alacağı başlık parasıyla ailesinin ekonomik durumunu düzeltmeye çalışan ailelerin çocukları satar gibi vermiş olmaları, birtakım kanuni yaptırımları bile hiçe sayması, işte, bu konuda görevli olan kişilerin uygulanacak cezai müeyyideleri umursamaması bu yaranın kanamasına sebep olmaktadır.

Getirilen yasanın çok önemli olduğunu, en azından şimdilik bu yaraya merhem olabileceğini, caydırıcı olacağını düşünüyorum ama temelde eğitimi, bu erken yaşta evlenen erkek veya kız, kızların daha çok çoğunlukta olduğunu görüyoruz, kız çocuklarının eğitimi olanlarının evlilik yapanlarının sayısı çok az. Ancak, eğitim yapmayan, eğitimden alıkonulan çok çocuklu ailelerde bu görülmekte.

Maalesef son yıllarda insanlar bakacakları kadar çocuk yapmak yerine sınırsız bir mahiyette, çok evlilikli, çok eşli evliliklerle her çocuğun okullarda çocuklara yapılan bu okuma yardımlarını kendilerine bir gelir gibi değerlendirip aile yardımlarından faydalanarak oportünist, başkalarının, devletin sırtından geçinen bir anlayışın bölge bölge hâkim olduğunu üzülerek görüyorum. Buna bir ciddi tedbirin alınması, Edirne'deki, Şırnak'taki, Batman'daki, Trabzon'daki her çocuğun bizim için çok önemli olduğunu, birey olarak onun eğitimiyle, ailesindeki durumuyla, sosyal çevredeki konumuyla değerlendirilmesi gerekiyor. Artan en büyük sorunlardan biri de -biz hep İstanbul'u görürüz sokak çocukları itibarıyla- Diyarbakır'da, Batman'da inanılmaz bir şekilde sokak çocukları sorunu var; bunların hepsi birer canlı bomba. Fuhuş sektörünün elinde, terör örgütlerinin elinde küçük küçük çocuklar sokak eylemlerinde kullanılmakta. Bütün bunların bu kadın ve erkek fırsat eşitliği noktasında değerlendirilmesi ama getirilen yasayla önce bir çekidüzen vermek adına cezaların artırılıp caydırıcılığın sağlanması gerekiyor.

Komisyonumuzun, bu bahsettiğim noktaları biraz satırbaşı gibi değerlendirerek gelecek değişik önergelerle önümüze bir yol haritasının çizilerek, tek tek alınarak sorunların çözümü noktasında çaba sarf edeceğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Gürkan...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Evet, gerçekten önemli bir sorun. Türk Medeni Kanunu'nda en son yapılan değişiklikle zaten evlenme yaşı hem kız çocukları hem erkek çocukları için 17'ye yükseltilmişti; bu, Türkiye için önemli bir gelişmeydi. Tabii, 17 yaşın altındaki çocukların bir araya gelmesini evlenme diye de tabir etmemek lazım; nihayetinde Kanun'un yasakladığı bir konu bu. Yani, 17 yaşının altındakilerin evlenmesini yasaklıyor. Zaten 17 yaşın altındaki evliliklerde gördüğümüz en önemli şey: Bir kere, biyolojik gelişimini tamamlamamış bireyler. İkincisi, bunların birçoğu büyük ailelerde bir araya getirilen çocuklar ve evliliğin sorumluluğunu, çocuğun sorumluluğunu bilmeyen çocuk yaşta insanlar. Sadece kız çocukları için demiyorum; bu, erkek çocukları için de geçerli. Tabii bunun sonucunda da şiddet hatta ensest ilişkiler ve intihara kadar giden önemli olaylara gebe oluyor bu insanlar.

Bu kanun teklifi önemli. Ruhsar Hanım'a teşekkür ediyorum ben, gerçekten özellikle bir anne olarak ve bir kadın olarak bu tekliften dolayı. Yalnız, hukukçu olarak da şunu özellikle belirtmek istiyorum: Şimdi, Ceza Kanunu 230'uncu maddenin beşinci fıkrası "Aralarında evlenme olmaksızın -yani mevcut hâli- evlenmenin dinsel törenini yaptırılan hakkında iki aydan altı aya kadar hapis cezası verilir. Ancak, medeni nikâh yapıldığında kamu davası ve hükmedilen ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar." diyor. Bu, dinî nikahı, medeni nikahı olmadan yaptırılanın tamamını kapsayan bir fıkra. Burada bir ayrıma gerek var mı aslında bunu teknik olarak sormak gerekir diye düşünüyorum Kanunlardaki arkadaşlara.

Bir ikincisi de: Altıncı fıkrada, teklifte "Evlenme akdinin Kanuna göre yapılmış olduğunu gösteren belgeyi görmeden bir evlenme için dinsel tören yapan kimse hakkında -ceza artırımı hükmü var- en az üç yıl hapis cezası verilir." diyor. Dinsel töreni yaptırandan kasıt ne yani kim yaptırıyor? Dinimize göre 2 kişi, 3 kişi bir araya geldiğinde dinsel nikâhı rahatlıkla yapabiliyor; o zaman kim sorumlu olacak yani buna bir belki kapsam belirtmek gerekiyor mu? Aslında bu hükme onu da eklemek gerekiyor. Yoksa diyelim ki, çocukların annesi ya da babasından biri veya işte kadınlara gerçi bu anlamda çok nikâh kıyma imkânı yok ama bir erkek bulduklarında, işte her kişi için 2 kadın veya 1 erkek şahit bulduklarında kolaylıkla dinî nikâh yapılabilir. Yani bizim burada sorumlu tutacağımız kim? Aslında bunun da kapsamını belirtmek gerekir diye düşünüyorum.

Tabii, şöyle bir gerçek de var: Şimdi, Avrupa'ya baktığımızda birliktelik yaşı artık ilkokul çağına gelmiş durumda. Tabii genellikle Avrupa'da, dünyanın birçok ülkesinde evlenme yaşı 18. Şimdi, bir de muhafazakâr bir toplumda -tabii ki cezaları artırmamız önemli ben de bu kanaatteyim ama toplumsal bakış açısından diyorum- yani bu kadar acaba cezayı çok fazla artırmamız bu insanları eğitmeden, evlilik dışı ilişkinin artmasına neden olur mu? Bir de bu tarafını tartışarak bu konuda gerekiyorsa eğitim veya bilgilendirme anlamında da çalışmalar yapmamız gerekiyor diye düşünüyorum ama teklif tabii ki önemli. Teşekkür ediyoruz Ruhsar Hanım'a da. Ben bunların hem teknik açıdan hem toplumsal açıdan değerlendirmenin yapılması gerektiği kanaatindeyim.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Dağoğlu...

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – Önemli bir teklif diye düşünüyorum ben de. Güzel bir konu ancak -biraz evvel- Ahmet Duran Bey de belirtti yani bu insanlar kanunları hiçe sayarak... Doğru, ben de aynı fikre katılıyorum. Burada tekrar yazılan şeyde diyor ki: "20 bin aile, 16 yaşından küçük çocukları mahkemelere evlendirmek için başvuruyor." Yani kanunlar var, fakat aileler gene aynı şeyi devam ettiriyor.

Şimdi burada ben medeniyetin bir kısmının da eşittir ceza olduğuna inanlardanım. Ancak, zihniyet değişikliğinin koyduğumuz kanunlardan daha fazla olduğuna inanıyorum ve çok kolay olmadığına inanıyorum. Fatoş Gürkan'ın da dediği gibi, burada yabancı ülkelerde bunlar boyfriend, girlfriend olayıyla beraber yaşam devam ediyor ve evlenmiyorlar, evlilik yaşına geldiği zaman işte evleniyor ya da evlenmiyor; orada çok önemli değil bu olay ama bizde de acaba bunu biz bu şekilde tutarsak bu sefer de yabancıların boyfriend, girlfriend olaylarını biz yine bizde de mi yaşarız? Yani bunu her türlü her tarafıyla bizim tartışmamız lazım. Ben burada en önemli şeyin zihniyet değişikliği olduğuna inanıyorum. Bu konuların ilkokullardan itibaren okullarda okutulmasının ve çocukların beynine bunun sokulmasının gerektiğine inanıyorum. Eğitimin burada en baş bunu halledecek konu olduğunu görüyorum ama tabii ki önemli bir teklif, tartışmaya da değer olduğunu görüyorum.

BAŞKAN – Sayın Yüceer.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum ben de. Bu konuyla ilgili benim de bir kanun teklifim var. Cezai süreler konusunda farklı bir yaklaşım oldu tabii ki.

Tabii ki, ülkemizde özellikle gerek berdelle olsun gerek mal gibi satılma yoluyla olsun kız çocuklarımızın yaşadığı dramlar hepimizin gözünün önünde. Vicdanı olan herkesin de eminim ki günlerce yüreğini sızlatıyor, vicdanını sızlatıyor yaşadığımız dramlar. Bu sorun toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin hem kaynağı hem de bir sonucu. Kadın sorunu geneli ve bütünü olarak bakarsak bu sarmalın bir yerde kırılması lazım, bunun kırılacağı nokta da sanıyorum çocuk gelinler noktası. İşin kaynağı çünkü hep söylüyoruz “Ağaç yaşken eğilir.” diye. Çocuk gelinler, erken yaşta kız çocuklarımızın bu istismarı, bu insan hakları ihlali, bu eğitim hakkı ihlali, bu her türlü kadın hakkı ihlali, bu noktada kırılmak zorunda. Bu gerek tabii ki cezai yaptırımlarla olacak, bu tabii ki toplumsal mutabakatla da olacak, gerekse sosyal politikalarımızla devlet politikalarıyla da olacak; bu bir bütün yani hiçbiri daha az önemli değil ya da önemsiz değil. Ama özellikle cezai yaptırımlara baktığımızda çok caydırıcı değil ama mağduriyet giderelim, çözüm bulalım derken de yeni mağdur kitleleri yaratmamamız gerekiyor. Türk Ceza Kanunu'nun 230'uncu maddesi geneldir yani resmî nikâhı olmadan, dinî nikâh kıyan insanlar için işte iki aydan altı aya kadar hapis cezası şeklindedir. Burada bir yaş sınırı, bir ayırım yoktur. Dolayısıyla, bunun topyekûn bir şekilde en az üç yıla çekilmesi 30 yaşındaki insanların, 40 yaşındaki insanların, 20'li yaşların üzerindeki erişkin insanların dinî nikâh kıyıp sonrasında belki nikâh kıyması şeklindeki bir tutumda da geçerli olacaktır. Dolayısıyla, 25, 30 yaşında erişkin insanların hayatlarını birleştirmek istemesi, bunun için belki önceliğinde dinî nikâh yapması ama bunun cinsel istismar en az üç yıldan başlar. Bunu yapanların, buna sebep olanların en az üç yıla cezalandırılması ağır olacaktır diye düşünüyorum. Bunda bu ayrımı yapabiliriz. Yani Türk Ceza Kanunu'nda bu ayrımı yapabiliriz. “Erişkin ya da işte 16 yaşından küçük...” Türk Ceza Kanunu, Türk Medeni Kanunu ve Çocuk Koruma Kanunu'yla da tabii ki ortak bir şekilde aradaki uyumsuzluğu gidererek bu anlamda bir ibare eklenebilir. Benim kanun teklifimde de olduğu gibi 18 yaşına çekilebilir ama bunlar tabii ki tek başına yeterli olmayacaktır diye düşünüyorum çünkü yeterli olsaydı bugün hapisanelerimiz bomboş olurdu. Yeterince cezalarımız var Türk Ceza Kanunu'nda. Dolayısıyla, bu bir bütün. Biliyoruz ki biz, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında iki yıl önce Erken Yaştaki Evlilikleri Önleme Birimi oluşturuldu ama o günden bu güne, ben tam bilemiyorum Bakanlık görevlileri varsa da tabii ki onlar da açıklama yapabilirler ama çok sonuç alıcı politikalar üretilmedi ve bu yolda da çalışmalar yapılmadı. Gene, Komisyonumuzun hazırladığı erken yaşta evliliklerle ilgili bir rapor var. Onun sonuç kısmında öneriler var ama bu öneriler doğrultusunda da gerçekten sonuç alıcı, geliştirici çabaların ben yeterince sarf edilmediğine inanıyorum. Bu konuda kararlı olmak lazım. Hem Ceza Kanunu'ndaki değişikliklerle birlikte devlet politikalarında da hemen uygulanmaya başlanması gerektiğini düşünüyorum. Ama, özellikle söylediğim konunun da hassasiyetle değerlendirilmesini rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

SEMİHA ÖYÜŞ (Aydın) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; ben de saygılar sunuyorum. Önemli bir gündemimiz var. Aydın'da bir beldedeki örnekten bahsetmek istiyorum. Eğitim çok önemli. O belde erken yaşta evliliklerle meşhur aslında, adını anmama gerek yok ve o hâlâ gelenek hâlinde devam ediyor. Çocuklar okula devam ettikleri hâlde, bir yandan da evli olduklarını öğreniyoruz davranışlarından. Öğretmenler bu konuda bir sorundan bahsettikleri zaman, ben de kendilerine o öğrencilerle bir öğretmen olarak, anneleri gibi, babaları gibi ilgilenmeleri gerektiğini söyledim. Ailelerinin kendileriyle münasebet kurmadıklarından yani okul aile birliğinin iyi işlemediğinden bahsetmişlerdi. Çünkü o belde insanları bedenen çok çalışandır ve çok pazar işleriyle uğraşırlar, günün erken saatinde giderler, geç vakitte dönerler. Çocuklar onlar için gelecekte bir emektir, iş gücüdür, öyle bakarlar, onların eğitimleri de devletin ortaya koyduğu mecburi eğitim sürecini tamamlamaktan ibarettir. Bu defa, öğretmen arkadaşlarla iş birliği yaptık ve bütün öğretmenler okulda ne kadar kız çocuğu varsa hepsini paylaştılar. Bunun üzerinden “3 Kızım Oldu Projesi” çıktı ortaya. Şimdi, anne babalar bu ilgi karşısında biraz daha kendilerinin davranışlarını kontrol altına almaya başladılar ve biz, o beldeyi ziyaret ettiğimiz zaman, tabii hemen bitiverdiğini zannetmiyorum, bıçak gibi kesildiğini de zannetmiyorum ama artık, ebeveynlerle sohbet ettiğimiz zaman çocuklarının erken yaşta evlendirilmemesi gerektiğini anladıklarını ifade ediyorlar. Bu süreci devam ettirmemizin arkasından o beklenen sonucun elde edilebileceği kanaatindeyim ben. Öğretmenler öğrencilerini paylaştılar her biri 1 öğretmenin 3 kızı var, o kız çocuklarıyla hem okulda hem de aile hayatlarıyla ilgililer. Anne babalarıyla münasebet kurdular, okul dışındaki hayatlarını da kontrol ediyorlar. Bu, bir örnek olsun diye anlattım yani bunu teşmil edebiliriz, çoğaltabiliriz. Elbette, bilinç uyandırmak çok önemli. Çocuklarda okulda eğitim vermenin yeterli olacağı kanaatinde değilim çünkü 14, 15 yaşındaki çocuk anne babasına nasıl karşı çıkabilir? “Evlenmemelisin diyor öğretmenim.” diye nasıl karşı durabilir ki anne baba illa onu evlendireceğim diyorsa? Anne babayı da eğitmek lazım. Bu konuda bu yönde de çalışmalar geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Şimdi, tabii, kanun teklifinin gerekçesi ve maddeleri üzerine konuşuyoruz ama arka planındaki olanları hiç ben de anlatmadım, arkadaşlarım bilenleri varsa onlar da söz etmemiş olabilirler.

Şimdi, 2011 yılıydı sanıyorum- Sayın Genel Müdüre de az önce söyledim ben- Ömer Dinçer Bey Millî Eğitim Bakanı olduğunda, ben, bunu Meclis kürsüsünde iki, üç kere de ifade ettim. Toplumsal cinsiyet eşitliği dersini kaldırarak -2000 yılında konulmuştur yanlış hatırlamıyorsam- toplam kalite dersi koymaya başlamışlardı. Sayın Dinçer'e de defaatle Meclis kürsüsünden çağrı yaparak dedim ki: "Sayın Bakan, bu doğru bir şey değildir ve bu müfredatın tekrar düzenlenmesi gerekir." Hatta, o dönemde bazı sivil toplum kuruluşlarının Türkiye'deki zorunlu eğitim çağında kullanılan ders kitaplarında kadın ve erkeğin nasıl kullanıldığına dair birtakım tespitleri vardı "Kadın nasıl sembolize ediliyor?" diye. Benim de bir televizyon programında çok sonra seyredince kendim de komik bulduğum bir görüntüm vardı ama doğal olarak öyle olmuş, onu ne zaman anlatsam öyle yapıyordum. Olay şöyle: Evde, yemekten sonraki bir sahnedir o kitaplarda ilkokul çocuklarının. Baba koltukta oturur, bacak bacak üstüne atmıştır, genelde gözlüğü vardır, elinde gazete, böyle yapmışım aynen. O çünkü o gazete okuma pozisyonu, anne bulaşık yıkıyor, kız çocuk masayı topluyor, erkek çocuk treniyle oynuyor. Şimdi, bu görüntüyü hepimiz biliyoruz. Kız masayı toplamakla yükümlü, anne bulaşığı yıkamakla ama baba gazete okuyacak, entelektüel olacak, erkek çocuk da vatmanlık yapacak, tren kullanacak filan. Şimdi, bu görsel hafıza çok önemli bir şey. Coca Cola niye küreselleşmiştir, Noel Baba'yı niye biliriz gördüğümüzde üzerinde hiçbir şey yazmasa bile? Bunlar böyle bir şeydir. Efes Pilsen şişesini gören her Türk tanır, bu Efes Pilsen'dir, üzerinde etiketi olmasa da. Yani bilinçaltımıza, hafızalarımıza kazınan görüntüler var. Şimdi, hâlâ Türk Dil Kurumunun kitabını, sözlüğünü açıyorsunuz "Aile nedir?" dediğiniz de bir tanım var, onun arkasından kadına dair açıklamalar ve "Anne kimdir?" diye baktığınızda anneye biçilmiş rol var. Ders kitapları bile diyor ki: Baba evin geçimi için gerekli parayı sağlar, anne de bu parayı ekonomik olarak kullanır. Şimdi, keşke ülkenin ekonomisini de kadınlara verseler, kabinede bir ekonomiden sorumlu kadın bakan olsa, belki o zaman eşitlik olduğunu anlayabileceğiz ama küçük para varsa yani kadın esnaf olsun, erkek AVM'nin CEO'su olsun gibi bir gönderme bu. Bunlar toplumsal olarak yanlış şeyler. Ben Aile Bakanlığı temsilcisi Sayın Genel Müdüre de az önce hatırlattım. Dedim ki: Bunu Sayın Bakanla da konuşursanız çünkü geçenlerde gazetelere düşmüş bir haberi var, Sayın Bakan bir çalışma yapıyormuş, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, sanıyorum Genelkurmayla da. Bu bilgilendirmelerinin... Yalnızca cezalandırmayla tabii ki hayatta hiçbir şey olmaz yani Türkiye trafikteki en iyi kanuna sahip ama en çok ölümlü kazalar hâlen bizim ülkemizde. Niye? Hâlâ ne emniyet kemeri takarız ne şerit uygulaması yapıyoruz. Arabalar çok teknolojik, sinyal lambaları var ama bizde hâlâ elini çıkarıp "sola dönüyorum" işareti yapan çok sayıda insan var. Hatta sağ koltukta oturan bile sağ kolunu indirip böyle yapıp hani "Biz sağa döneceğiz şoförden daha çok arabayı kullanıyorum." imajı veren insanlarımız da var. Dolayısıyla, yasayı yapmak değil ama anladığım kadarıyla Bakanlığın da bu konuda şimdiden başlamış bir çalışması var, bu konuda bir bütüncül yaklaşım diye. Bizler sonuçta bu ülkede kabul etsek de etmesek de kanaat önderleriyiz. Bizlerin bile gittiğimiz her ilde bu konuda söyleyeceğimiz iki cümle farkındalığı artırır. Özellikle, erkek arkadaşlarımızın çok daha duyarlı olmaları gerektiğini düşünüyorum hele hele kız babası iseler. Şimdi, ülkelerdeki sorunlar aslında aynı. Yani oralarda işte "boyfriend", "girlfriend" var, ergen cinselliği konuşuluyor. Bizde bunda, biraz daha muhafazakâr olduğumuz için, dinî nikâh üzerinden bir ilişkilenebilir gidiliyor veya onlarda uyuşturucu sorunu konuşulduğunda, bizde de tinerçi çocuklar var benzer şekilde.

Dolayısıyla ülkelerin aslında sorunları farklı değil ama toplumsal olarak bunlara verdiğimiz isim farklı. Onlar da erkek arkadaş, kız arkadaş ve evlilik öncesi cinsellik uygun bulunduğu için bunun da artık dibine kadar inmişler, neredeyse ilkokulda cinsel ilişkiye başlıyorlar. Bizde ise benzer bir şekilde küçük yaşta evlilikler var. Özellikle Kilis, Urfa tarafına gidin, artık 11 yaşındaki kızlar çok küçük paralara özellikle, özellikle Suriye'den gelen sığınmacılar üzerinden, bu yaşlardaki kız çocuklarının para karşılığında Türk erkeklerle evlendiklerine tanık oluyoruz. Ankara'ya getirilmiş gelin var. İtirazı olan varsa Elmadağ da ben o gelini ziyaret etmelerini tavsiye ederim ve bu konudaki Milliyetçi Hareket Partisi olarak duyarlılığımız iki senedir var, Meclis kürsüsünde kayıtlara geçmiş konuşmamız var. Özellikle Kilis'ten başlayarak bu bölgede erken yaştaki evliliklerle ilgili kadın üzerinden yapılan aile hayatını sabote eden davranışlarla ilgili Hükûmete çağrımız vardır ve Suriye'den gelen sığınmacıların küçük yaştaki kızlarıyla yapılan evlilikler üzerinden Türkiye'de çarpık bir aile yapılanmasına da gidildiği aşıkardır. 89'daki soğuk duvar yıkıldıktan sonra Karadeniz'de olanın bir benzeri ama bu sefer kızın yaşının da reşit olmaması itibarıyla çok sıkıntılı bir şeye gelmiş. 12 yaşındaki bir kız çocuk ve ev ki çocuk doğursa ne olur yani ona? Sağlıklı bir şey bekleyebilir misiniz, bir gelecek? Dolayısıyla bunları reddetmemiz bizi bir yere götürmüyor.

Benzer şekilde Batılı ülkelerde de var yani çocuk pornosu filan boşa mı yapılıyor? Buna itiraz etmemiz bir yere götürmez bizi, gerçeklerimizi kabul etmemiz gerekir. Bu, Türkiye gerçeği. Ben de bu ülkenin vatandaşıyım. Kendi ülkemini kötü olması için mi söylüyorum ki bunu böyle şey yapılıyor. Bu bir gerçek ama bu yalnızca bize özgü bir şey değil, bunu kabul edelim. Bu, Amerika'da da

var, İngiltere'de de var, oradaki isimleri farklı, orada farklı isimlerle yapılıyor. Bizde bunun adına dinî nikâh kisvesi giydirilip daha topluma kabul edilebilir bir hâle getiriliyor. Biz, yalnızca buradaki bu reel durumu kabul edip bununla ilgili önlem almak için ilgili bakanlıklar da zaten -bildiğim kadarıyla- projeye başlıyorlar, Aile Bakanlığı başta olmak üzere. Sanıyorum ki koordinasyonu da kendileri götürecekler. Öyle diye biliyorum ben. Aile Bakanlığı, bu konuda zaten kendisi bir durum, pozisyon almış. İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve askerdekilerin hiç kaçırılmaması gereken fırsat olduğu, Sağlık Bakanlığının yıllardır yaptığı bir takiptir.

Bizim, burada, bence, eğer bunun arka planını konuşacaksak Sağlık Bakanlığının hizmet yetersizliğini konuşmamız gerekir. Sağlık Bakanlığı, eğer insanlara güvenli cinsellik ve cinselliğin ne olduğu konusunda bilgilendirme yapıp, gebelikten önleyici malzeme tedariki konusunda yeterli malzemeyi de sevk etseydi belki bunların bir kısmı daha kolay önlenebilirdi. Ha, bunlar olmuş, olduysa bugünden sonra ne yapacağız, ona bakmamız lazım. Bizim ülkemizde böyle bir durum var mı? Var. Bunun için Aile Bakanlığı bir pozisyon almış mı? Almış. Yasal olarak da bunlar desteklenip hiç değilse kamu adına hizmet veren imamlar gibi insanların bunu yapmalarını engelleyecek kadar caydırıcı bir hukuki müeyyide koyarsak... Bunun başka türlü önemi alınmaz. Şimdi, kimse trafikte gidin de kaza yapın ölün demiyor ama öldürene caydırıcı bir ceza veriyorsunuz ki trafikte dikkat etsin diye. Şimdi, bu da böyle ve bu bir tek evlilikle biten bir şey değil. Bu kızların bir kısmı evde çalıştırılmak için evlendiriliyor, hepsi de cinsellik anlamında evlendirilmiyor. Zaten yani o anlamda bedensel gelişimini tamamlamamış 9 yaşında, 10 yaşında kızlar var. Bunların bir kısmı eve emek olsun diye alınıyor yani yemeği yapsın, tarlaya gitsin, hayvanı sağsin diye. Bir yaşa geldikten sonra da nesli devam ettirsin diye ama bu kadar küçük yaşta doğum yapmış kadınların doğurdukları çocukların sağlıklı oldukları, sosyal problemlere daha çok maruz kaldıkları, kötü alışkanlıklara daha yatkın oldukları bilimsel veriler de var. Dünya çapında yapılmış bir sürü çalışma var. Dolayısıyla Aile Bakanlığının yaptığı çalışma sanıyorum ki bunun tamamlayıcısı olacaktır. Caydırıcı anlamda yapılması gereken bir şeydir ama ben bir şeyi daha hatırlatmak istiyorum. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddeti Önleme Yasası'ndaki bir boşluk. Bu konuda benim herhâlde bir buçuk senedir Mecliste bekleyen bir yasa teklifim de var, azmettiriciler. Şimdi, bu kişilere bu cezayı vermek, ne yapar, ne ederi de tartışıyoruz muhakkak. Bunlar aslında azmettiricidir, şahitlik yapanlar dâhil yani burada "Kime ceza verilecek?" diye baktığınızda, bu aslında aileyi koruma ve kadına karşı şiddetteki azmettiricilerle ilgili kanun çıkarılsa idi ki biz kanun yapılırken de o kısa görüşmede, Komisyonda, Genel Kuruldaki görüşmede de parti grubum adına söz aldığımızda özellikle ifade ettim. Azmettiricileri bir kenara koyarsak -Türkiye'de çok oksimoron bir tanımlama da odur, namus ya da töre cinayeti denilen şey- bunların başını alamayız diye. Geçtiğimiz gün Diyarbakır'da 25 yaşında bir kadın, babasının azmettiriciliğiyle eski kayınvalidesini öldürdü. Yani bu şaka değil, bu gerçek, bu Türkiye gerçeği.

Dolayısıyla bizim o azmettiriciler kanun teklifini de bir gözden geçirip gerekiyorsa Genel Kurula indiğinde de konuşalım bunu, önerge verin siz parti olarak olmazsa bunlarla ilgili ve onunla bütünleştirildiğinde bir yol alınabilir kanaatindeyiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Çalık...

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sayın Başkanım, ben, çok teşekkür ediyorum ve bütün arkadaşlarımın dikkatini başka bir yere çekmek istiyorum.

Çok önemli bir konu konuşuyoruz, erken yaştaki evlilik. Bugüne kadar Türkiye'de hep kullanmış olduğumuz bir tabir ve tarif vardı. Böyle netameli konuları yıllarca Türkiye'de "O kadar önemli sorunlar var ki bunu görmememiz gerekir." deyip halının altına süpürmüşler. İşte bunlardan bir tanesi çocuk yaştaki evlilikler ve buna ilk kez Türkiye Büyük Millet Meclisindeki bu Komisyon el attı ve yaklaşık bir yıla yakın bir dönem çalıştı. Ve bugün yine Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanına hakikaten teşekkür ediyorum, samimiyetle ve yürekten teşekkür ediyorum çünkü bugün konuştuğumuz kanun teklifi muhalafetin vermiş olduğu bir kanun teklifi. Biz, bu Komisyonu kurarken demiştik ki "Eğer mevzubahis kadınsa siyaset teferruatır." ve ben, muhalafetin getirmiş olduğu kanun teklifini bugün Komisyonda görüşüyor olmamızın Sayın Başkanımızın ve Komisyonumuzun siyaseti öteleştirmesinden kaynaklandığını düşünüyorum yani siyaset mevzubahis değil, "Mevzubahis kadınsa gerisi teferruatır." deyip muhalafetin getirmiş olduğu teklifi biz bugün Komisyonda görüşüyoruz. Komisyonumuza ve Başkanımıza ben teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Erken yaştaki evlilikleri, biz, yaklaşık bir yıla yakın çalıştık ve en yakın çalışma arkadaşlarımız da Mecliste milletvekillerimiz olduğu gibi, özellikle (Uçan Süpürge) Değerli Başkanım Halime Hanım ve Selen'di . Ben, onlara hassaten çok teşekkür ediyorum. İllere gittik ve oralarda görmüş olduğumuz tablolar yürekler dağıtayan tabloydu. Bunları kendi içimizde... Ben Doğu Anadolu'nun bir milletvekiliyim. Sadece Doğu Anadolu'da ya da Güneydoğu Anadolu'da erken yaşta evlilik var şeklinde bir algı var

Türkiye’de. Bunun çok yanlış bir algı olduğunu ifade ediyorum. Türkiye’de her yerde erken yaşta evlilik var. Bu, Doğu’da da var, Ege’de de var, Akdeniz’de de var, Karadeniz’de de var, Orta Anadolu’da da var, Güneydoğu’da da var. Kimi yerlerde yukarıya çıkıyor, kimi yerlerde de yüzde 25’lerde tıkanıp kalabiliyor ama her hâlükârda her yerde var. Dolayısıyla bu belli bir döneme hapsolmuş bir sorun değil, geçmişten günümüze gelmiş ve bugün ilk kez, bu Türkiye Büyük Millet Meclisinde ilk kez AK PARTİ iktidarı döneminde halının altındaki sorunu çıkarmışız, “Arkadaşlar, gelin bu sorunu hep beraber konuşalım.” demişiz ve bu Komisyonun ilk yaptığı çalışma da Erken Yaştaki Evlilikleri İnceleme Komisyonu olmuş ve çözüm önerilerimizi, bugün en önemli katettiğimiz yolda getirmiş olduğumuz öneriler olarak görüyorum.

Özellikle yasal düzenleme çerçevesinde baktığımızda, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 230’uncu maddesindeki, özellikle oradaki “iki aydan altı aya” ifadesi bile uygulanırsa çok ciddi bir yaptırım aslında. Maalesef onun dâhil olmak üzere hiçbir yerde ve hiçbir kişide uygulanmadığını çok net görmek gerekir.

Sayın Dağoğlu’nun söylemiş olduğu gibi, cezaları biz getiriyoruz, yasaları biz düzenliyoruz ama zihinsel değişim yapmadığımız için hiçbir şekliyle farkına varmıyoruz. 10 yaşında, 12 yaşında hamile çocukları görüyorsunuz ve benim kullandığım bir tabir ve tarif var, çubuk krakere limon çekirdeği yutturmuş gibi, bedenleri incecek ve altı aylık hamile çocuklar gördük ve gördüğünüz anda ağlamamak için kendinizi zor tutuyorsunuz. Dolayısıyla anneye, babaya ve bu dinî nikahı kıyan insanlara bu çocukların hem fiziksel hem ruhsal yapılarını anlatmak ve çocuğun doğum esnasında başına gelebilecek felakete ilgili anne babayı bilinçlendirmek gerekiyor.

Biz, bu cezayı uygulamış olsak bile yani cezayla birtakım işleri yaptırarak olsaydık şimdiye kadar çoktan yaptırılmaz gerekirdi, yaptıramadık. Türk Ceza Kanunu’ndaki üç yıldan sekiz yıla, sekiz yıldan on beş yıla kadar ağırlaştırılmış cezalar dâhil olmak üzere, töre sâikiyle yapılan ağırlaştırılmış cezalar dâhil olmak üzere, Türk Medeni Kanunu, Çocuğu Koruma Kanunu, hepsi bizim çok önemli yasal düzenlemelerimiz ama maalesef bu yasal düzenlemeler bizim zihinsel değişimimizi sağlayamamış. Bunun için en önemli görev, zihinsel değişim için en önemli görev, medya ve basın kuruluşlarımıza düşüyor ve sivil toplum örgütlerimize düşüyor ve bunlarla ilgili olarak yapılacak çözüm önerilerimiz de var, eğitime düşüyor ama özellikle, yasal düzenleme, bu ağırlaştırılmış ceza, iki yıldan üç yıla ya da daha fazlasına çıkarmak bir çözüm müdür, caydırıcılık getirir mi, evet, bu da çözümlerden bir tanesi olabilir.

Yapmamız gereken çok önemli işlerden bir tanesi de, yasalarımızdaki çocuk tarifinin farklılığıdır. Türk Ceza Kanunu’nda bir yerde 12, bir yerde 15, bir yerde 18 diyoruz, Türk Medeni Kanunu’nda 17 diyoruz, Çocuğu Koruma Kanunu’nda 18 diyoruz. Her yerde, yasalarımızda çocuk tarifimiz bir kere farklı. Çocuk tarifiyle ilgili olarak da bizim bir düzenleme yapmamız gerekir ve bu düzenlemelerin, yapılacak olan düzenlemelerin de özellikle erken yaşta yapılacak olan evliliklerin önüne geçmek için sadece yazılı bir hâle getirmek olur. Bunun ne kadar çözüm üreteceğine çok iyimser bakamıyorum çünkü bu kadar uzun süre çalıştığımız bir konuda yeniden, tekrar yasal bir düzenleme yapalım ve bunu da ağırlaştırılmı sekiz yıldan on beş yıla. Gerçekten bir evlilik akdi yani dinî nikâh yapıldıktan sonra verilen ceza. Bizim beraber çalıştığımız uzman arkadaşlarımızdan, çok ciddi desteğini gördüğüm Sezen Hanım da burada, beraberce o gün yanımızda olan arkadaşlarımız da, bir ilimizde -ilimizin ismini vermeyeceğim- bir kız çocuğu demin söylediğim şekilde altı aylık hamile ve 12 ya da 13 yaşındaydı ve hüngür hüngür ağlıyor. Bizim cezamız diyor ki: “Azmettiren de, nikâhı kıyan da ceza görür.” Buna rağmen, çocuk ağlıyor hüngür hüngür, “Babamı hapse atmışlar, kocamı hapse atmışlar, -beni görünce, milletvekili geldi- bunları babamı ve kocamı dışarıya çıkarın.” diyor. Yani, kendisi o bedeni, o ruhu, 13 yaşındaki hamileliğini falan hiç düşünmüyor. Dolayısıyla, biz cezaları ne kadar artırırsak artıralım, içeriye atarsak atalım, tıgarsak tıkalım maalesef zihinsel değişimi yapamıyoruz. Eğitimle ilgili olarak önerimiz vardı bizim yine komisyon raporumuzda. Onu da sayın bakanlarımız özellikle müfredata alarak işlediler ve yine, zihinsel değişim adına askerlere, polislere, imamlara protokoller yapıldı, sayın bakanlarımız Allah razı olsun çok ciddi hassasiyetler gösterdiler ve son, 2014-2018 Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız çocuklarla ilgili bir eylem planı hazırlıyor ve bununla birlikte, yine çözüm önerilerimiz arasında var olan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının koordinasyonunda tüm bakanlıkların, ilgili bakanlıkların, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığının içerisinde olacağı, koordinasyonun da Aile Bakanlığında olacağı bir takip merkezinin oluşturulması gerekiyor. Biz bu yasayı çıkardıktan sonra da teşhisi koyuyoruz, tedaviyi koyuyoruz ama takibi yapmıyoruz. Takibi yapmadığımız zaman da sonuç alamıyoruz ama Sayın Bakanımız Ayşenur İslam’ın geçenlerde yapmış olduğu da çok önemli bir açıklama var, “Bakanlıklarımızla bu görüşmeleri yaptık ve Aile Bakanlığının koordinasyonunda erken yaşta evlilikleri de ciddi takip edeceğiz.” dedi.

Ben bir şeye daha vurgu yaparak sözlerime son vermek istiyorum. Özellikle, bizde dinî bilgilerin yanlış algılandığı bir fotoğrafımız var. Bunları düzeltmemiz lazım. Dinî nikâh ya da halk arasında imam nikâhı aleni nikâhtır, gizli nikâh değildir, iki kişinin

kapının arkasında kıydığı nikâh değildir. Dolayısıyla, İslamiyet'in yayılmasından itibaren aleni hâle getirilip herkesin bildiği, gördüğü ve duyduğu nikâhlardır. Dolayısıyla, bizim resmî nikâh diye tarif ettiğimiz nikâh o günün dinî nikâhıdır. Yani, resmî nikâh ve dinî nikâhı da tek nikâh hâline getirebilirsek en doğru çözümü yaparız diye düşünüyorum. Dinî nikâh ve resmi nikâh aynı anda yapılabilir. En önemli ve en doğru çözüm de budur diye düşünüyorum. Yapacağımız yasal değişikliklerden ziyade bu bizim için çözüm önerisi olabilir diyorum ve inşaallah, çocuk gelinlerin olmadığı ve çocukların çocukluklarını yaşadığı ve sonrasında, 18 yaşından sonra evliliklerin olduğu bir Türkiye temenni ediyorum.

Başkanım, çok özür dilerim, bir şey daha söylemek istiyorum: Özellikle bunu televizyon programlarında ve katıldığımız programlarda da söylüyorum. Bu konuda sadece nikâhı kıyan değil, aynı zamanda anne babanın; anne baba değil, aynı zamanda bu küçük yaşta düğününe giden, davul zurna çalan, davul zurna çalanın dâhil olmak üzere hatalı olduğunu düşünüyorum ve bu konuda resmî kurum yetkililerinin ihbarda bulunmadığı anda da cezai müeyyidelerinin olduğunu bir kez daha ifade etmek istiyorum. Biz hani yasa çıkarıyoruz, gene cezaları artırıyoruz ya, zaten bizim yasalarımızda bunu ihbar etmeyen kamu kurum ve kuruluşlarına dâhil olmak üzere biz ceza veriyoruz ama nerede uygulama? Uygulama yok. Dolayısıyla, herkesin bu konuda şapkasını çıkarıp sorumluluk alması gerektiği kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Sayın Karakuş, buyurun.

FUAT KARAKUŞ (Kilis) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; ben Kilis Milletvekiliyim, uzman doktorum, hastanede başhekimlik yaptım. Ruhsar Hanım'ın Kilis'le ilgili söylediği sözlerin doğru olmadığını ifade etmek istiyorum en başta. Yedi yıl boyunca devlet hastanesinin başhekimi olarak bu tip meselelerin hepsi bana gelmiştir ve ben bu vakaların yılda birkaç kişiyle sınırlı olduğunu biliyorum. Kilis, Suriye komşusudur ve Suriye'yle de doğrudan veya indirekt olarak bağlantıları olan bir ildir. Bu evlilikler konusunda akrabası olanların Suriye'den kız getirip evlendikleri olmuştur fakat bunların böyle bir sistem hâlinde veya genel bir yaptırım şeklinde olduğu baki değildir. Bu konuda zaten istisnalar kaideyi bozmaz diye de bir kuralımız vardır. Bu tarzdaki istisnalar Türkiye'nin her tarafında, en medeni şehrimiz olan İstanbul'da da vardır, Ankara'da da vardır. Fakat bunun bir şehir olarak söylenmesi o şehir yapılmış bir hakarettir diye düşünüyorum ben ve bu konuda da o sözünün geri almasını istiyorum. Çünkü benim güzel Kilis'imle ilgili böyle bir şey söylemeye Kilis'te yaşamayan birisinin sadece bir kişiyle ilgili bilgi alarak konuşması doğru değil diye düşünüyorum.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) - Basında da yer alıyor bunlar.

FUAT KARAKUŞ (Kilis) – Yani, şimdi her söylenen doğru değildir yani bunu sizin gibi insanlara anlatmama gerek yok diye düşünüyorum.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) - Genelme yapılmasın.

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) - Genelme doğru değildir, kötü örnek, örnek değildir.

FUAT KARAKUŞ (Kilis) – Yani, onu herkesin yaptığı bir şey olması çok doğru değil. Ben oranın çocuğuyum ve her hafta oradayım. Sizler belki resme işte bir gazetecinin kamerasından bakıyorsunuz fakat ben bizzat yaşıyorum yani ve yaşadığım için de bunu düzeltmek zorundayım. Yani, çocuk yaşta evliliklerle ilgili de -dediğim gibi yani- bütün doğum yapanlar hastaneme geliyorlar ve ben o hastanede doğum yapanları görüyorum, ailelerini görüyorum.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Öznur Hanım ben çıkacağım da, bir cevap verip çıkabilir miyim lütfen.

FUAT KARAKUŞ (Kilis) - Ben sözümü daha tamamlamadım, Ruhsar Hanım konuşurken güzel konuşuyorsunuz da...

UÇAN SÜPÜRGE DERNEĞİ BAŞKANI HALİME GÜNER – Pardon, bizi kim dinleyecek?

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Ben normal olarak zaten çıkacağım, arkadaşların hepsinin burada olduğunu düşünüyorum.

UÇAN SÜPÜRGE DERNEĞİ BAŞKANI HALİME GÜNER – Sizin de dinlemenizi çok isterdik.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Bu konu bana atıfla söylendi de, Ruhsar Demirel'in sözleri diye o yüzden...

(Oturum Başkanlığına Başkan Vekili Öznur Çalık geçti)

BAŞKAN – Ruhsar Hanımcığım, Fuat Bey sözünü bitirsin müsaadeniz olursa size söz verelim.

FUAT KARAKUŞ (Kilis) – Yani, bu konu gerçekten beni rencide eden bir konu. O memleketin oylarını almış bir milletvekili olarak burada bu konuyu savunmam lazım çünkü memleketime teşmil edilen böyle bir pozisyonu kabul etmem mümkün değil. Sanki onların ticaretini yapan bir milletmişiz gibi, onları pazarlayan bir milletmişiz gibi bir algı oluşturulması benim milletvekili

olarak değil, bir insan olarak utandığım bir konudur. Bu konuda ben Meclis kürsüsünde de konuşmamı yapmışım, kadınlarla ilgili pazarlamalar yapılıyor filan diyerek konuşulmuştu daha mültecilerle ilgili yeni geldiğim zamanda. Öyle bir şeye biz kesinlikle şahit olmuyoruz, biz Kilis'te görmüyoruz, görmek isteyenler nasıl görüyor onu da bilmiyorum yani. Çünkü ben mülteci kampını her hafta ziyaret ediyorum, her gittiğimde sokakları da dolaşıyorum yani böyle afaki bir siyaset yapmıyoruz, toplum içerisinde bir siyaset yapıyoruz. Böyle bir algının lütfen silinmesini istiyorum.

Bu erken yaşta evliliklerle ilgili bir doktor olarak şunu çok rahat söyleyebilirim: Her zaman için hastalık yoktur, hasta vardır kavramı vardır, doktor olanlar bunu çok iyi bilirler. Bir hastalığın bulgusu herkeste aynı seyretmeyebilir, bir insanın o ilaca vereceği cevap aynı olmayabilir. Toplumsal bir varlık olmamıza rağmen tek şahsımıza ait de bir yönümüzün olduğunu her zaman unutmamamız lazım. Bu çalışmalarımızı yaparken, bu konuşmalarımızı yaparken, toplumun geneliyle ilgili yargılamalarımızı yaparken o kişilerin kullanımlarıyla ilgili sıkıntılarının olabileceğini bilmemiz gerekiyor ve bu konuda da işte bir hekim olarak bunu biliyoruz yani herkesin bünyesi farklıdır, psikolojik yönü de farklıdır, vereceği cevap da farklıdır ve biz bunlarla ilgili genel kanun oluşturmaya çalışıyoruz ve bu konuda ne kadar doğru yaptığımızın herkes tarafında tartışılması gereken bir boyutta olduğunu düşünüyorum.

İmamlarla ilgili de yani sadece imam nikâhlarının kıyılmasının engellenmesi o insanlara bir katkı sağlamayacaktır, bunu da antiparantez söylememiz lazım. Çünkü, evlenecek zaten evleniyor, bu, biraz önceki söylediğim psikolojik durumlarından dolayı... Ve bir de aileler çocuklarını evlendirmek için kendileri bizzat müracaat ediyorlardı, işte "Kemik filmi çektirelim de 18 yaşında gösterelim." diye. Aileler de istiyor bu evlilikleri ve bunu da bir tarafa koymamız lazım ve bu olayın bu kadar basit olmadığını ve basit bir çözümlerle de neticeye varamayacağını bilip ona göre daha derin çalışmalar yapmamız gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Çocuklar da istiyor mu acaba bunu? O aileleri isteyen çocuklar da istiyorlar mı?

FUAT KARAKUŞ (Kilis) – İstiyor, çocuklar da istiyor. İşin ilginç tarafı orası yani çocuk istemezse zaten sorun yok.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Kaç yaşında mesela isteyen çocuk?

FUAT KARAKUŞ (Kilis) – 16 yaşındakiler genelde istiyorlar, 16, 17 yaşındakiler istiyorlar ve seviniyorlar "evleneceğim" diye. Yani onun için diyorum yani psikolojik olarak o insanların hâletiruhiyelerini çok iyi analiz etmemiz lazım, bir hekim olarak bunu her zaman biz görürüz yani bunu inceleriz. Ha, bakıyorsun evlenmek istiyor, bazısı da var 35 yaşında evlenmek istemiyor. Yani sadece yaşla sınırlandırmak da, o insanların psikolojilerini baskı altına almak da doğru değil.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Ama 12 yaşındaki çocuğu evlendiren bir gerçek de var.

FUAT KARAKUŞ (Kilis) – Yani 12 yaşındaki evliliklerle ilgili zaten biz onu tasvip etmiyoruz, kişilerin de öyle bir meyillerinin olduğunun bilinmesi gerektiğini, bunu toplumsal bir malzeme hâline getirmenin doğru olmadığını söylemeye çalışıyoruz. Yani o senin suçun değil, benim suçum değil, toplumun hiçbirinin suçu değil, o kişinin kendisiyle ilgili bir durumdur diyorum.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Buna bir şey...

FUAT KARAKUŞ (Kilis) – Kesinlikle yani.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Aile eğer eğitimsizse, sosyal sorumluluğu azsa biz kanuni...

(Oturum Başkanlığına Başkan Azize Sibel Gönül geçti)

BAŞKAN – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – ...hukuki bir düzenleme istiyoruz.

FUAT KARAKUŞ (Kilis) – Zaten kanuni düzenlemelerimiz var. "Evlensin" demiyoruz ki biz, biz "evlensin" diye kanun çıkarmamız ki. Ben size şunu söylüyorum: Yani kanunlar varken, kanunların hükümleri netken insanlarla ilgili bu ayrımcılığı göz önünde bulundurarak biz ne kendimizde hata arayalım ne toplumumuzu yargılayalım ne bir memleketin adını işte "Kadın pazarlıyor." gibi çıkaralım. Lütfen işte...

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Yani öyle bir uygulama değil bu.

FUAT KARAKUŞ (Kilis) – Tabii.

BAŞKAN – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım ve şimdi daha Hükümet, STK ve vereceğim sözler var, onun için yavaş yavaş toparlayalım.

Ediboğlu, size söz vermişim, ikinci defa istiyorsunuz ama bir Dağoğlu'na söz vereyim.

Sayın Dağoğlu, çok kısa, ondan sonra size de çok kısa söz vereceğim. Şimdi Hükümete vereceğim, şeye vereceğim.

Buyurun.

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – Ben bu tür konularda biraz evvel ki konuşmamda da belirttiğim için, ben eğitimin çok önemli olduğunu düşünenlerden biriyim ve 4+4+4 sisteminin Anadolu'nun bu sorunlarının veya Doğu, Güneydoğu'nun bu sorunlarının halledilmesinde büyük katkısı olacağını düşünüyorum. Çünkü bu çocuklar, sonuçta ne olursa olsun liseyi bitirene kadar mecburi bir eğitimden geçecek ve liseyi bitirme yaşı da 17 falan olacağı için, o yaşlarda çocuğun o yaşlara kadar evlenmesi zaten imkânsız olacak. Dolayısıyla, biz 4+4+4 sistemini iyi kullanıp iyi uygularsak bu sorunun büyük bir kısmını da hallederiz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ediboğlu...

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de Hatay Milletvekiliyim ve doktorum. Ben Fuat Bey'i hayretle dinledim. Sığınmacıların en fazla bulunduğu il Hatay ve 1 milyona yakın Türkiye'de Suriyeli sığınmacı var, bunun yüzde 75'i çocuk ve kadın. Bunların bir bölü dördü kamplarda, dörtte 5'i, beşte 4'ü de kendi imkânlarıyla, ekonomik durumlarının elverdiği ölçüde buldukları evlerde ya da akrabalarının yanında kalarak yaşamlarını zor koşullarda sürdürmeye çalışmakta. Bu savaşın bitmesini talep etmekte, bir an önce de ülkelerine dönüp normal yaşamlarına dönmekten başka bir gayeleri yok ve özellikle sığınmacı kampların dışında kalan ve sayıları 700 800 bini bulan bu Suriyelilerin orada tarafsız olduğunu, Suriye iç savaşında taraf tutmadığını sadece ve sadece bir an önce kendi topraklarına, vatanlarına dönüp yaşamlarını sürdürmekten başka bir gayesi olmadığını da buradan ifade etmek istiyorum. Dolayısıyla, bu tarafsız kalmak onlar için belki suç durumuna geldi. Hatay'da, Kilis'te, Gaziantep'te ve Türkiye'nin bir sürü ilinde Suriyeli sığınmacılara yardım etmek üzere görev almış çeşitli kamu kurumları var, uluslararası ve ulusal düzeyde insani yardım kuruluşları var, bunlar yardım etmek istiyorlar ama tarafsız olduklarını, eşit davrandıklarını söylemekten maalesef uzağım, söyleyemiyorum. Birtakım insanlara binlerce dolar para dağıtılırken muhaliflere destek verdikleri için diğerleri günde 10 liraya, 15 liraya inşaatlarda amele olarak çalışmak zorunda kalmakta ve savaş süresi uzadıkça umutlarını yitirmekte ve bu savaş süresinin uzamasıyla birlikte de bu tür vakalar hızla artarak önümüze gelmekte.

Fuat Bey başhekimlik yaptı ama üç yıl öncesine kadar başhekimlik yaptı ama bu söylediğimiz çocuk gelinler ve kuma meselesi özellikle son bir yıldır artarak önümüze gelmekte. Bakın, Kilis'te var yok bilmem ama gelin, Reyhanlı ilçesini beraber gezelim, bir araştırma komisyonu oluşturalım, gelin, Altınözü ilçesini gezelim; her evde bir tane 13-15 yaşında kuma olduğunu beraber görebiliriz, buyurun beraber gezelim ve inanın, pazarlar oluşmaya başladı 5 bin liraya, 10 bin liraya kuma olarak bir eve gitmeyi hayatını...

BAŞKAN – Onları ayrı konuşacağız.

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Az önce bu konuya girildi, Fuat Bey de bu konuya girdi, cevap olsun diye... Bitirdim, sözümü bitirdim.

Hayatını kurtarmakla eşdeğer olarak görmeye başladı bu kadınlar çünkü umudunu yitirdi, çaresizlikten artık savaşın bitmeyeceği korkusundan...

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Bu konunun ayrıca irdelenmesi lazım. Kanun teklifiyle değil bazı yerde...

ÖZNER ÇALIK (Malatya) – Cumhuriyet Halk Partisinin Suriyeli kadınlar konusunda en son söz söyleyecek grup olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir saniye lütfen, teke tek konuşmayalım.

Sayın Ediboğlu, bu konuyu şu kanun...

ÖZNER ÇALIK (Malatya) – Suriye'de insanlar ölüyor, kadınlar ölüyor, siz burada laf söylüyorsunuz.

BAŞKAN – Öznur Hanım, müsaade edin.

Kanun görüşmesi bittikten sonra, zaten AFAD'a, ilgili sivil toplum kuruluşuna söz vereceğim, o yüzden konular karışmasın arzu ediyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi Hükûmete...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ben de çok kısa bir şey ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Öncelikle tabii ki, ben de mülteci kamplarını ziyaret ettim, birçok milletvekilimiz de etti.

ÖZNER ÇALIK (Malatya) – Canan Hanım, ben onu söylemedim.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Hayır, hayır onunla değil, lütfen ama biz de cevaplayalım madem kayıtlara geçiyor, bizimkinin de geçmesini isteriz.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Yani Komisyona geldiğimizi...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Hayır, hayır bizim de gördüğümüz şeyler var bu konuda yani bizim, gazeteci ya da bir başkasının gözüyle değil, o halkın, o toplumun gerçekleri var. Ben hiçbir zaman çocuk gelin haritasının belli coğrafi bölgelere özel olduğunu düşünmüyorum, çok geniş bir yelpaze, hatta biraz önce de ifade edildi, uluslararası boyutta her ülkenin bu bence bu kanayan bir yarası, ülkemizde de farklı bölgelerde, farklı rakamsal boyutlarda bu yaşanıyor, bu gerçek. Kilis, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Hatay, diğer illerimizde coğrafi konumundan dolayı, mülteci sayımızın artmasından dolayı evet, özel sorunlar var yani bunu görmezden gelmek de çok doğru değil, artı, bu konuda herkesin söyleyecek söz hakkı vardır, en çok da bence tam tersi Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun vardır, onu da belirtmek...

BAŞKAN – İlknur İnceöz Hanım...

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Şimdi, biraz evvel milletvekili arkadaşlarım Suriye mülteciler konusu... Biz bu konu görüşülmesin demiyoruz ama bugünkü teklifle alakası yok, bu konu müstakil bir konu olarak Komisyonumuzun gündemine gelir, gündem içerisinde yer alır, konuşulur. Ayrıca, bu konuyu biz hiç önemsiyor değiliz ama...

BAŞKAN – Gündemde zaten bundan sonraki gündem maddesi bu yani.

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Hayır, Suriye’de insanlar öldürülürken, kadınlar, çocuklar, kızlar, adamlar, masum insanlar, sivil vatandaşlar öldürülürken ben bu konunun çok daha ayrı ve önemli olduğunu düşünüyorum. Bununla paralel olarak görüşülebilir; bir.

İkinci olarak, bu teklif hakikaten önemli bir teklif ama ben özellikle zihinsel dönüşüme vurgu yapmak için ülkemizdeki bir gerçeği daha gözler önüne sermek istiyorum.

Şimdi, elbetteki yasalarla cezalandırmak cezalarla caydırıcı olması suçun oluşmaması anlamında önemli bir unsurdur. Ama, bir gerçek daha var. Bakın, bugün biz yaş tashihi davalarıyla ki ben Aksaray’da avukatlık yaptığım süre içerisinde 15 yaşında, 14 yaşında... Kanunla yaşı düzeltmek yeterli değildir, yaş tashihi davaları yoluyla çocuk yaştaki insanların yaşı büyütülebilir ve kanuni olarak da evlenmenin önü açılabilir. Burada şunu vurgulamak istiyorum: Biz de yaptık bu davaları, girdik yeri geldiği zaman ama evlenme amaçlı olup olmadığını bilemeyiz biz, sadece yaş tashihi. Bu şudur: Siz bir yasal düzenleme yaparsanız önce toplumda alt yapı olarak zihinsel dönüşümü oturtmamız gerekiyor. Zihinsel dönüşüm oturtulmadığı süre içerisinde, bir zihinsel dönüşümü topyekün gerçekleştirmediğimiz sürece hangi yasayı yaparsak yapalım yasayı hileyle, dolanma yöntemiyle muhakkak bir çözüm üretilir. Onun için, her şeyden önce bu konuları çok önemsiyorum. Muhakkak cezaların caydırıcı olması ama caydırıcı olabilmesi için de toplumsal bilincin gelişmesi, toplumsal bilincin gelişebilmesi için de zihinsel dönüşüme katkı sunacak her türlü faaliyetin yapılması gerektiği kanaatindeyim.

Teklifi veren arkadaşlara bu anlamda da teşekkür ediyorum. Komisyonumuza başarılar diliyorum.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Başkanım, bir şey söyleyeceğim hemen.

Başkanım, Ediboğlu’nun çocuk gelinlerle alakalı teklifi var, onunla alakalı konuşacak diye ümit ediyordum yani bu son konuşması...

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Gündemde var efendim.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Biliyorum, gündemimizde var ama ikinci gündem.

Dolayısıyla, bakın arkadaşlar, hem Suriye’den gelen mülteci kamplarını tek tek dolaştım Kilis dâhil olmak üzere hem de kendi ilimde, Malatya’da 10 bin tane kamp var, konteynir kent kurduk ve bunları sadece kurmakla yetinmedik, döndük sorumluluklarımızın gereğini, psikolojik destek, sağlık desteği, emniyet desteği, güvenlik desteği, tüm destekleri verdik ve inanılmaz derecede güzel bir atmosfer oluşturmuş vaziyeteyiz. Tüm dünya şu anda Türkiye’deki mülteci kamplarını inanılmaz derecede beğenerek ifade ediyor. Bu sadece cümleler değil, Birleşmiş Milletler Nüfus Kalkınma Fonu Genel Direktörü Babatunde Osotimehin ile birlikte Antep’e kamplara gittik, Nizip’e kamplara gittik...

Sayın Ediboğlu, bakın, şimdi şunu söylemek istiyorum.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Şimdi “Suriye’yle ilgili konuşmayalım.” dedik.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Bakın, arkadaşlar, bu kamplar bir sonuçtur...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ama o zaman biz niye konuşmadık Başkanım!

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Başkanım, çok özür diliyorum.

Bu kamplar sadece bir sonuçtur, bunun oluşmasına, Suriye'deki kadınlara yapılan, maruz kalan işlemlerini söylüyorsunuz, Suriye'deki kamplar sadece bir sonuçtur. Öncelikle buna sebep olanlara biz Türkiye olarak iktidarıyla muhalefetiyle karşı durmamız lazım, orada çocuklar ölüyor, doğmamış çocuklar... Kampa gittiğimizde Sayın Ediboğlu, gittiğimizde anne doğum yapmış yolda ve gittik, hamile kadın beş günlük yol yürüyor ve çocuğunu yolda doğuruyor, biz gittiğimizde çocuk yoğun bakımdaydı ve akşam dönerken haber geldi, "Çocuk öldü." dediler.

BAŞKAN – Sayın Çalık, teşekkür ederiz.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Yani bu bir sonuçtur ve Suriye'yle alakalı Cumhuriyet Halk Partisinin tavrını, tarzını ben şiddetle kınıyorum ve Suriye'yi konuşmak CHP'nin hakkı değil diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çalık.

Sayın Kaynarca...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Evet, ben başka bir açıdan ele alıp bunu orta bir ifade edeyim.

Sadece Suriye'deki kamplarda, Sayın Vekilimin ifade ettiği kampların dışında bunlara hiç girmeyelim çünkü sadece Doğu'da ve Güney'de değil, Trakya'da da var. Bakın, başka bir yere konuyu çekeceğim ben sadece bir iki cümleyle. Edirne'de bir programa gittiğimiz zaman avukat bir kardeşimiz "Oradaki mevcut yasalarla uygulanan cezalardaki mağduriyetlerden fotoğraflar sundu ve bunun sayısı o kadar arttı ki" dedi, Roman kardeşlerimizin de içinde olduğu, gerçekten, dosyalara baktım ve kaygı duydum yani cezaların 14 yaş ve 17 yaşında evlenen bir çift, onlar da çocuk ama çocuk var, bebek var, eş hapiste ve çok farklı dramlar... Ve mevcut yasal düzenlemelerimizle ilgili bir fotoğraf. Az önce Sayın İnceöz öyle güzel ifade etti ki, evet, kanunu çıkartabilirsiniz, bu cezaları mevcudun mağduriyeti dışında ikisi yani "koca" dediği 20 yaşına gelmiş ama hapiste ama 17 yaşındaymış ilk o şikâyetler ve bebekler var, iki çocuk olmuş yani o kadar ilginç, farklı dramlar da var ki dolayısıyla Türkiye'de 7 bölgenin her birinde farklı farklı fotoğraflar var. Ben işin cezai müeyyidesinin başka bir boyutu olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, diyoruz ki bu maddelerden bir tanesinde "Bu nikahı kınıyor olana da, emsal, teşvik olana da ceza getirmek..." Gerçekten bu sorun ciddi bir sorun ve bu sorunun temeli zihinsel dönüşüm ve bu zihinsel dönüşümün -az önce Sayın Dağoğlu'nun ifade ettiği- eğitim mi öncelikli yani 4+4 sisteminde şu var eğer ki çocuğunu göndermezsen, kız çocuğunu, güneydoğuda o eskiden bir formül bulurlardı ama şimdi bir: On iki yıla getiriyorsun. İki: Sekiz yılını mecburen on iki yıla mecbur kılıyorsun yani çocuğu 17 yaşına kadar eğitimde fiksliyorsun, o ya da bu nedenle kaçışını engelliyorsun ve bu konudaki hassasiyet, bu konudaki takip -az önce bir arkadaşım ifade etti ve çok reel ve doğrudur- zaten otomatikman üç-dört yıl içerisinde bu, hayata geçtiğinde azalma görülecek. Aksi hâlde, yani ben şuna katılmıyorum: Cezayı artırdığınızda veya cezayı verdiğiniz kesimi değiştirdiğinizde bu roller değişmiyor. Siz din adamına yasak ve ceza getirdiğinizde İslamiyet'te vardır, şart değildir, ille onun devlet memuru ve imam olması, oradaki aile büyükleri içerisinde hoca efendi düzeyinde, belli bir dini literatürü, o bölgede olan o gelir, iki tane şahit yeterlidir ve bu alenidir. Zaten altındaki espri odur yani "Biz evleniyoruz." İslami literatür bu şekildedir. Dolayısıyla onu oraya fikslediğiniz zaman başka argümanlar gelişecektir yani din adamı... Dolayısıyla bunun özü belki de bu son dört-beş yılın fotoğrafına baktığımızda ve 4+4 sistemindeki 17 yaşına kadar kız çocuklarını okula mecbur kılan, okuldaki eğitimi alan... O zaman neye bakmamız lazım? Bir: Müfredatla ilgili artışlara bakmamız lazım. İki: Toplumun... Bakın, ben Edirne'den bir fotoğraf verdim, güneyi böyle, doğu ve güneydoğuda çok daha farklı fotoğraflar var ki hafta sonu Van'daydık, şahit olduğumuz ve ne yazık ki Türkiye adına çok güzel olmayan örnekler de var. O yüzden ben cezai müeyyide kısmının artışından öte mevcut yasal düzenlemelerdeki bile mağduriyet tablolarının ciddi, vahim örneklerinin bile varlığına dikkat çekerek bunların özellikle altını çizmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, KSGM Genel Müdürüne...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Başkan, konuşulan konularla ilgili...

BAŞKAN – Gündeme geleceğiz ama gelinci konuşun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – ...sizin tutumunuzla alakalı olarak şunu söylemem gerekiyor: Şimdi, bizim başlatmadığımız bir konu için muhalefet milletvekillerinin düzeltilmesi gereken bir konuda bizim konuşmamıza müdahale ederken sizin de mensubu olduğunuz iktidar partisi milletvekillerine uyarı yapmamanızı ben kınıyorum.

BAŞKAN – Hayır, mümkün olduğunca... Öyle bir şey yok arkadaşlar.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Bu Komisyonun sağlıklı işleme açısından bu tutumunuzu değiştirmenizi rica ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, KSGM temsilcisine söz vermek istiyorum özellikle kanunla ilgili çünkü çok uzadı, bundan sonraki konuya gelebilmeniz için mümkün merteye sunumunuzu kısa bir şekilde yaparsanız Sayın Polat, onar dakika da Hükümete, Diyanete ve sivil toplum kuruluşlarına söz vermek durumundayım, diğer gündem maddelerine geçebilelim.

Buyurun.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ İSMET YILDIZ POLAT – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, sayın vekillerim ve değerli hazırım; öncelikle Bakanlığım ve şahsım adına herkesi saygıyla selamlıyorum, güzel bir çalışmada buradayız, bir aradayız.

Bakanlık olarak biz öncelikle şunu belirtmek isteriz ki: Erken yaşta evlilikleri ve insan hakkı ihlali ve bir çocuk hakkı ihlali olarak ele alıp değerlendirmekteyiz. Bununla birlikte, daha önceki, tabii, vekillerimizin beyanlarında da belirttikleri gibi bu işin bir bilinçaltı artırma, bir farkındalık oluşturma ile ilgili boyutu var bu işlemlerin. Bu nedenle tabii ki Genel Müdürlüğümüz ve Bakanlığımız olarak pek çok protokoller yaptık, çalışmalar yürüttük. Bunlardan birisi de yine STK'larımızın da, sivil toplumun, özellikle, Uçan Süpürge'nin de içinde olduğu bir erken yaşta evlilikler ve zorla evliliklerle mücadele çalıştayımız oldu. Peşi sıra bir komitemiz oluşturuldu, bu komitemizde bir toplantı yaptık ve belli kararlar aldık. Bu kararlarda: Öncelikle bir literatür taraması, yasalarda değişiklik yapılması ve aslında bir eylem planı oluşturulması şeklinde devam ediyordu alt alta. Biz bu başlıklar altındaki çalışmalarımıza Genel Müdürlük olarak devam etmekteyiz, öncelikle onu belirtmek istiyorum. Bununla birlikte, Bakanlık olarak, ilgili kurum, kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları da dâhil olmak üzere bakanlıklar; Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığıyla birlikte bir çalışma başlattık, zaten vardı ama biz bunu strateji eylem planlarımız üzerinden başlattık. Bir, çocuk strateji eylem planımız var, onun üzerinden gidiyoruz. Bununla birlikte Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün de iki tane eylem planı var, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı'mız bu yıl yenileniyor, bunun başlıkları altında yoksulluk, kadın yoksulluğu, kadın ve sağlık, kadın ve eğitim, kadının yetki ve karar alma mekanizmalarına katılım konusunda 6, 7, 8 başlık var. Bunların her birinde ayrı ayrı, erken yaşta evlilikle ilgili mücadele kapsamında başlıklarımız bulunmakta. Bu da yakında zaten kamuoyuyla da paylaşılacak bir çalışma bu çalışmamız da. Belirttiğim gibi, bu konudaki çalışmamız kararlılıkla ve koordinasyonla, en önemlisi de koordinasyon hâlinde yürütmeye çalıştığımız çalışmalarımızdır.

Yine, Bakanlık olarak Adalet Bakanlığıyla yapılan bir kanun çalışması var, Adalet Bakanlığı koordinasyonunda. Bu çalışmada da yol alınmış durumda. O çalışma bahse konu kanun değişikliğini de içeren konular, bu kanun değişikliğini de içeren konuların da yer aldığı bir paket Adalet Bakanlığının koordinasyonunda Bakanlığımızın da dâhil olduğu bir komisyon tarafından çalışılmış. Bildiğim kadarıyla oldukça sonuç aşamasına gelmiş durumda. Bunu da belirtmek istiyorum.

Tabii ki Bakanlık olarak bir bütüncül yaklaşım sergilediğimiz için hem komisyon çalışması hem kanun değişikliği çalışması, eylem planı hazırlıkları ve biraz önce de bahsedildiği gibi, diğer bakanlıklarla koordineli yapılan çalışmalar; belli bir duruş sergilenmesi bakımından bunları belirtmek istiyorum. Sağlık Bakanlığı da var bunun içerisinde, özellikle alınan raporlarla ilgili onların da katkıları olacak diye bunları belirtmek istiyorum.

Bununla birlikte, kanunla ilgili olarak ise, teklifle ilgili olarak ise teknik manada -başka hukukçular da var- ben, teklifin Türk Ceza Kanunu kapsamındaki sistematüğün içerisinde ek yaptırımlar, seçenek yaptırımlar ve infazla ilgili olarak yer alması gereken ifadeler olduğunu düşünüyorum. Özellikle de kanun teklifinde yer alan "üç yıldan az olmamak üzere" ifadesi yerine cezaların alt ve üst sınırlarının belirli olması gerektiği kanaatini taşıyoruz.

Bu konuda takdir komisyonundur efendim. Arz ederim.

BAŞKAN – Diyanet İşleri Başkanlığından temsilci Ahmet Yaman, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi, Akdeniz Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı.

Buyurun söz sizde.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN İŞLERİ YÜKSEK KURULU ÜYESİ AHMET YAMAN – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

İyi neticeler veren bir toplantı olmasını da temenni ediyorum.

Ben birkaç aşamada görüşlerimi paylaşacağım ve sonuna kadar da kalamayacağım özür diliyorum, bir başka toplantı için ayrılmak zorundayım.

Konu, öncelikle, daha önceki komisyon çalışmalarından da öğrendiğim kadarıyla ve toplumdaki gözlemlerim itibarıyla - benim de şahsi kanaatim o yöndedir, onu ifadeyle başlayayım ki- dinî olmaktan ziyade sosyoekonomik ve kültürel bir konu. Her ne kadar burada “dinî nikâh, imam nikâhı” gibi kavramlar etrafında konuşulduysa da ve böyle bir en azından görüntü toplumda var ise de problem öncelikle kültürel, öncelikle sosyaldır, öncelikle ekonomiktir. Daha önceki komisyon raporlarından benim aldığım notlara göre geçim sıkıntısının, başlık geliri elde etmenin, kızların aile baskısından kurtulmak için bir yol olarak görmelerinin, eğitimsizliği, aile içi şiddetin bu erken evliliklerde, küçük yaşta evliliklerde önemli etkenler olduğu tespit edilmiş durumda.

Bunu öncelikle söyledikten sonra ben şunun hassasiyetle dikkate alınmasını arz ederim Komisyonumuza: Bir konudaki kültürel anlayış ile dinin öğretisini birbirine karıştırmamız icap ediyor. Böyle olunca, doğrudan öğreten harekette ben şunu söyleyebilirim: Nikâh, İslam anlayışında dinî olmaktan öte medeni bir muameledir. Bunun herhangi bir dini temsil eden kurum ya da kişi tarafından deruhte edilmesi diye bir yaptırım yoktur, bir mecburiyet yoktur. Dolayısıyla, toplumun bilgisi dâhilinde yürütülmesi önemli bir husustur. Toplumun meşru gördüğü çerçevede bir evlilik yapılması arzu edilir. Bunun için de belli şartlar aranır.

Osmanlı toplumundaki uygulamadan hareketle, hepimizin bildiği gibi “dinî nikâh- imam nikâhı” diye bir algılama olmuştur. Çünkü, Osmanlı, bu uygulamayı aynı zamanda bu nikâhların tescil edilme göreviyle birlikte yaşanan mahallin en büyük camisinin imamına vermiştir. Merkezî otorite bunun imamlar üzerinden takip edilmesini ve merkeze, adliye vekâletine bildirilmesini istemiştir. O sebeple bir dinî kurum gibi algılanmıştır bu vaktiyle ve oradan itibaren de “imam nikâhı-dinî nikâh” anlayışı yerleşmiş durumdadır. Ama tekrar ifade ediyorum ki İslam noktânazarından bakıldığında evlilik dinî değil, medeni bir muameledir. Dolayısıyla bunun bir din kurumu tarafından yapılması mecburiyeti yoktur.

Ben, küçüklerin evlendirilmesiyle ilgili olarak Din İşleri Yüksek Kurulunun vaktiyle aldığı bir mütalaayı arz ediyorum şimdi sizlere. Bu mütalaanın önemli kısımlarını sadece okuyacağım: “Sağlayacağı bazı toplumsal ya da özel bireysel faydalar göz önüne alınarak küçüklerin velileri aracılığıyla evlendirilmeleri çeşitli toplumlarda görülen bir uygulamadır. Genel bir kabule dayandığı için bu uygulamanın o toplumlarda yadırganmadığı da bilinmektedir. İlk Müslümanlar arasında da görülen küçükleri evlendirme uygulaması da bu bağlamda değerlendirilebilir. Yani, konu salt dinî olmaktan ziyade toplumsal ve dolayısıyla da kültürel bir karakter taşımaktadır. İslam hukukçularının bu tür evlilikleri meşru gören yaklaşımları onların yukarıda belirtilen toplumsal kabuller ve uygulamalardan kopuk olmayışlarıyla izah edilebilir. Konuya bir bütün hâlinde bakıldığında küçüklerin evlendirilmelerinin bir çok açıdan uygun olmayacağı söylenebilir.” Tekrar ifade ediyorum, Din İşleri Yüksek Kurulunun vaktiyle aldığı bir mütalaanın cümleleridir bunlar.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Son cümleyi alabilir miyim.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN İŞLERİ YÜKSEK KURULU ÜYESİ AHMET YAMAN – “Konuya bir bütün hâlinde bakıldığında küçüklerin evlendirilmelerinin birçok açıdan uygun olmayacağı söylenebilir.”

Şimdi, o açları tadat ediyor Kurul:

“1) Öncelikle bu uygulama evliliğin esaslı hedefleriyle uyumlu değildir. Zira evlenmenin esas hedefi mutlu bir aile yuvası kurarak birlikte huzur içinde yaşamak ve nesli devam ettirmektir. Küçüklerin evlendirilmesi bunların hiçbirisini gerçekleştirmeyeceği gibi birçok sorunu da ortaya çıkaracaktır.

2) ‘Bekârları nikâhlanma olgunluğuna gelinceye kadar deneyin onların reşit olduklarını anlarsanız mallarını artık kendilerine verin.’ ayeti -Nisa Suresi, 4’üncü surenin 6’ncı ayetidir- nikâh için belli bir olgunluğun gerekli olduğunu bildirmektedir ki bu da küçüklük devresinden sonra gelen erginlik dönemidir.

3) Evliliğin hukuki ve ahlaki çerçevesini çizen ayet ve hadislere bir bütün hâlinde bakıldığında onların yetişkin bireyleri hedef aldığı ve bireye sorumluluk yüklediği görülür. Buradan hareketle, evlenecek kişilerin bu sorumluluğun bilincinde ve gereğini yerine getirebilecek olgunlukta olmaları gerekir. Bu açıdan küçüklerin evlendirilmelerinin nikâhın ve dinin maksatları açısından İslam’ın genel amaçlarıyla uyumlu olmadığı söylenebilir.

4) Günümüzde küçüklerin evlendirilmeleri, onları genellikle ekonomik, biyolojik ve psikolojik açılardan kaldıramayacakları bir yükün altına sokmaktadır.

5) Bu tür evliliklerin günümüz şartlarıyla da uyumlu olmadığı ve birçok haksızlıklara zemin hazırladığı da ortadadır.”

Bu yaklaşım ve gerekçelere bağlı olarak Din İşleri Yüksek Kurulu küçüklerin evlendirilmelerinin ilkesel olarak uygun olmadığını mütalaa etmiştir. Zannediyorum, bu genel çerçevede bu alanda Diyanet İşleri Başkanlığının görüşünü yansıtmaya bakımdan yeterlidir.

Ben son olarak şunu ifade ediyorum Komisyonumuza: Bu konuda Diyanet İşleri Başkanlığının ilgili bakanlıklarla yaptığı protokollerden hepimiz haberdarızdır. Bunun yanında, ayrıca, her bir müftülük bünyesinde yer alan aile irşat ve danışma büroları aracılığıyla da toplumla bire bir ilişkiler kurarak bu tür evliliklerin doğuracağı sonuçlar bakımından bir eğitim faaliyeti devam ettirilmektedir.

Bir de hizmet içi eğitim kanallarıyla hem yerinde hem de beş yüzer, altı yüzer din görevlisinin belli yerlerde ama her ay toplanması suretiyle, Türkiye'nin her tarafından seçme, karma din görevlilerinin toplanması suretiyle bu tür konuların da işlendiği toplumsal bir bildirim süreci yapılmakta olduğunu ben Komisyon üyelerimize arz etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Burada şunu anlayabilir miyiz; farkındalık konusunda, özellikle tüm milletvekillerinin çizdiği hususta Diyanet üzerine düşen görevi yerine getiriyor mu?

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN İŞLERİ YÜKSEK KURULU ÜYESİ AHMET YAMAN – Evet, getirdiğini rahatlıkla söyleyebilirim. Arz ettiğim gibi hem yerinde hizmet içi eğitim kurslarıyla hem her bir müftülük bünyesinde, sayın vekillerim ve Sayın Başkanım, “aile irşat ve danışma büroları” adı altında bürolar açılmıştır ve burada, bu alanda yetişmişliği olan din görevlileri özel eğitimden de geçirilerek istihdam edilmektedir ve onlar, doğrudan bire bir hem camiler aracılığıyla hem din görevlileri aracılığıyla hem mahalle ziyaretleri aracılığıyla hem de Kur'an kursları aracılığıyla bu bilgilendirmeyi ve farkındalığı oluşturmaya devam etmektedirler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sivil toplum örgütleri adına Uçan Süpürge'den Sayın Halime Hanım'a söz vermek istiyorum.

Söz sizde buyurun.

UÇAN SÜPÜRGE DERNEĞİ BAŞKANI HALİME GÜNER - Çok teşekkürler Sayın Başkan.

Önce şunu söylemek isteriz ki: Medisteki daimi komisyon olan bu Komisyon, Türkiye'de bütün kadınların ve kadın örgütlerinin tutunmak istedikleri, dayanmak istedikleri ve kendilerine referans gösterdikleri önemli bir komisyon. Bu anlamda bu komisyonun sivil toplum örgütleriyle olan ilişkilerinin güçlenmiş olması bizatihi gerçeği açığa çıkarmak açısından kıymetli ve önemli. Bunun için daha çok sivil toplum örgütünü dinlemenin herhâlde bu işin gidişatı için daha hayırlı olacağını düşünüyoruz. Çünkü, siz değerli milletvekilleri, temsil açısından bir ülkeyi yönetmek için beş yıllığına seçilirken 18 yaşını tamamlamış, bitirmiş olan kişilerden oy alarak seçiliyorsunuz. Oysa, Türkiye'nin gerçeği olan çocuk gelinler, ki biraz sonra anlatacağız bunları. Henüz biz -ki çocuğa, 18 yaşının altındaki herkese çocuk diyoruz değil mi yasalar ve kurallarımızla? Çocuk gelinlere işaret ederken dinledik ve anladık ki amalarınız, soru işaretleriniz, bunlarla ilgili yaklaşımlarınız açıkçası bu işte daha çok yol katedecek duygusunu verdi bize.

Bizim paylaşmak istediğimiz konu, henüz daha bu komisyon kurulmadan önce, 2003 yılında Türkiye'de 81 il, 9 ilçede gösterdiğimiz bir filmle adım adım dolaştık. Filminin konusu girişimci bir kadının başarı öyküsüydü. Biz zannettik ki salonda kadınlar bu filmi izledikten sonra mikrokredi nasıl alınır, ben nasıl girişimci olabilirim, nasıl daha başarılı olabilirim... Ülkenin gerçek kalkınmasını da biz kadının huzuru, mutluluğu, refahı olarak anladığımız için bu örnek bizim için kıymetliydi. Orada, salonda üçte 2'si – belki de bazen çok daha fazlası- hepsinin çok ürkerken, korkarak ellerini kaldırdıklarında söylediği şey şuydu: “O kadar çocuk yaşta evlendim ki -tıp uzmanı olduğunuz için bu örneği vermek istiyorum- meğer daha bana gerekliymiş kemiğimin gelişmesi, etim kanım, hücrem neyse ama karnımdaki çocuğa verdiğim için iki saatten fazla ayakta kalamıyorum, bana kim iş verir ki?” O ilde ve çevrede dolaşırken zaten o parklarda kadın tuvaletinin olmaması bile o şehirde iki saatten fazla ayakta kalamayan kadınların o şehre barışık olmamasını bile getirdi. Yine bu kadınlar: “Biz eğitimimizi tamamlamadığımız için asla kalifiye bir işçi olamayız.” dedi. Yine aynı kadınlar -ki bunlar çok daha uzun süreli bir yaşam örgüsü hâline geldi- “Bu aileye o kadar çocuk yaşta gelin geldik ki geldiğimizden beri bizi değersiz ve kimliksiz bildikleri için hâlen ‘Aman, o ne anlar ki.’ diyorlar.”

Kadına yönelik şiddeti az önce sizler de söylediniz, ölüm oranlarını, doğum ölüm oranlarını o yaşta. Henüz daha gelişmişliğini tamamlamamış kadınlar için yaşanan öyküleri gördük ve bunun henüz rızası olmayan bir kesimin toplumda davul, zurnalarla kabul gören, düğünü ve gelinliği yan yana getirerek çocuk gelinleri gündeme taşımış bir kadın örgütüyüz. Bu süreçleri nasıl yaptık? Adım adım. Önce pilot çalışmalar yaptık İç Anadolu Bölgesi'nde. Filimler çektik, bu filmleri yine 54 ilde, bütün Türkiye'de

tekrar gösterdik, algı ölçmesi yaptık. Bu konuda Diyanetin, ilgili bütün kurum temsilcilerinin bu konuya nasıl baktığını gördük ve o bakışlarını gördükten sonra giderek büyüyen bir olayla karşı karşıya olduğumuzu görüyoruz. Çünkü, çok sinsi, çok kabul gören, toplumda çok yaygın olan bir konu olduğunu fark ettik.

Kadına yönelik şiddetle ilgili gerek bu komisyon, gerek kadın hareketinin mücadelesiyle artık bunu çok öğrendik. Bununla ilgili uluslararası sözleşme, anlaşma... Hatta Başbakan dahi bunun için “kadına şiddete hayır” imzaları ve bununla ilgili söylemlerinin olduğunu biliyoruz. Çünkü, burada öğrenilebilir bir şey olduğunu gördük ama çocuk gelin konusu asla böyle değil. Çocuk gelin konusu çok aktörle çalışılması gereken bir konu olduğu için biz, Mediste o sırada yeni kurulmuş Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuzla ilgili olarak alt komisyon çalışması için önerilerde bulunduk, alt komisyon çalışması için birçok çalışmalar yaptık. O zaman da bu anlattıklarımızı, bu yaşadıklarımızı anlatmış ve paylaşmıştık. Alt komisyonun raporunun sonucunda bütün resmî kurumlara bunların gönderildiğini düşünerek, bu kurumların da bunu hazmederek düşünmesini ve soru sormasını hayal etmiştik. 54 ilde yaptığımız bu çalışmada, film gösterisinde 54 bin imzayı toplayıp iki yıl önce Cemil Çiçek’e bu imzaları getirdik ve verdik. Verdiğimizde sadece somut bir tek madde vardı Medeni Kanun’la ilgili. Talebimiz ve isteğimiz şuydu: “Bizde 17 yaşını tamamlamış olmak diye geçer oysa uluslararası sözleşme 18 yaşını bitirmiş olmak der. Bir yıl, bir yıldır, gelin Medeni Kanunu değiştirelim.” dedik. Bununla ilgili de bir adım katedilmediğini gördük. Bugün istatistikleri hepimiz söyleyeceğiz, söylüyoruz; sizler de seçim alanlarınızda söylemeye devam edebilirsiniz ama çok gerçek bir şey var. Bu istatistiklerin muhatapları resmî kurumlar. İster Devlet İstatistik Enstitüsü olsun ister Nüfus Etütleri Enstitüsünün yaptığı çalışma olsun, hepsinin kapısının çaldığı ve resmî kaynaklardan aldığı nüfus daireleri ve ilgili kurumlardır ama mesele oralara gitmemiş kadınlardır. Bizim gördüğümüz alandaki kadınlar, bu konuştuklarımızın hakikaten buz dağının altında olduğunun altını defalarca çiziyoruz. Bunlar da yetmedi, dedik ki: Dünya bunlarla nasıl... Dünyada da var bu iş diye konuşuyoruz. Bunun için özellikle savunma güdüsü daha çok gelişmiş olabilecek çünkü her şey hep Doğu’da vardır da denildiği için de işaret üzerine biz Hindistan’a gittik, Bangladeş’e gittik, Nijer’e, Nijerya’ya gittik, oradaki çalışmaların nasıl olduğunu bizzat yerinde gördük. Bir de ne yaptık biliyor musunuz? Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünden bir uzmanı kendi olanaklarımızla biz götürmek istiyoruz dedik çünkü dünyadan çok haberdar olan bir örgüt olarak dünyada -bunun kurumsallaştığını- önlemeye yönelik çalışmaların nasıl yapıldığına şahit olduk. Bizim tek resmî kurumumuz olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünde bir muhatap adres, bir ilgili kurum, bir birim olduğuna işaret etmek istediğimiz için biz “Gelin birlikte gidelim, siz görün ve böyle bir kurumu bir an önce kuralım.” dedik. Arkadaşlarla biz bu seyahati yaptık.

Yine, İngiltere’de merkezi olan ve Avrupa’da “Girls Not Brides” adında bir büyük örgütlenmeyle ilgili Türkiye temsilcisi olduk. Bütün bunların toplantılarına katıldık. Şu anda attığımız adım ve şu andaki çalışma beş yıllık planın içerisinde ilk bir yıl çalışması da yerelde bu konuyla ilgili çalışan, uygulayanlar, karar verenler, bütün bunlarla ilgili ortak bir modeli nasıl oluşturabiliriz; siz buna nasıl çare bulabilirsiniz diye bir ili pilot il olarak seçtik. Oradaki üç farklı ilçesinde üç farklı örnekle, sonuçta bir modelle bütün Türkiye’ye bunu yaymak istiyoruz. Bunları bir çoğunuz belki biliyor olabilirsiniz ama böyle bir komisyonun içerisinde bu kadar zaman bu alanla ilgili çalışmış olan kadın örgütünün yazdığı, çizdiği, anlattığı o kadar çok şey var ki duymanızı istiyoruz. Özellikle siz sayın milletvekili, bir kadın olarak açıkçası bütün hazırladığım notları bırakarak doğaçlama konuşmama neden oldunuz, özellikle size şunu söylemek istiyorum: “Bir muhalebiyi karşıdaki pastanede yiyebilseydim, ben 80 yaşındayım ama hayatım boyunca evde bir yabancı var ve acımın üstüne acı yaşıyorum.” diyen bir kadına siz, muhafazakâr bir parti olarak şimdi “Flörtü ya da başka bir ilişkiyi doğru bulmuyorum” demenizi gerçekten anlamakta çok zorluk çektim. Üzgünüm çünkü biz buna çok emek sarf ediyoruz. Bu çalışma, çocuk gelinler bütün kadın mücadelesinin çok ortasında olan bir çalışma, bütün kadın hareketinin en başında olan bir çalışma. Neden? Daha çocuk yaşta bunu yaşadığımızda ölene kadar sırtımızda taşıdığımız bir şey, çok tanıklıklarımız var.

Ben bu konuşmamın diğer bölümünü, 64 örgütle -bunu da Uçan Süpürge gönüllü yapıyor- birlikte Çocuk Gelinlere Hayır Platformu kurduk, platform sözcüsü arkadaşımıza söz vermek istiyorum, onun hakkından almamak için burada tamamlamak istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun.

ÇOCUK GELİNLERE HAYIR PLATFORMU SÖZCÜSÜ SELEN DOĞAN - Çok teşekkürler.

Çok kısaca, birkaç şey paylaşmak istiyorum. Biz, Çocuk Gelinlere Hayır Platformu 15 ilde örgütlendik, toplam 65 sivil toplum örgütüyük, aramızda üniversite birimleri de var, tam da bu konuda mücadele ediyoruz ve Uçan Süpürge’nin kurumsal olarak ömrünün yarısı çocuk evlilikleriyle mücadele ve bu konuyu gündeme taşıma, farkındalık yaratma çabalarıyla geçti. Karar vericiler, partiler birbirlerine muhalefet edebilirler ama bu muhalefet edilemeyecek, pazarlığı yapılamayacak bir konu. Hele ki Kadın Erkek Fırsat

Eşitliği Komisyonundan bizim Parlamentodaki doğal partnerimiz olmasını istediğimiz, arzu ettiğimiz mekândan bu yönde bir tavır değil, tam olarak herkesin mutabakata vararak üzerinde uzlaşabileceği bir çocuk gelinler gündemi çok arzu ederdik, biraz o yüzden omuzlarımız düştü.

Sadece birkaç şey söyleyeceğim. Her şeyden önce, kanunlar, aslında çok iyidir ama uygulamalar problemlidir yaklaşımı bana çok romantik görünüyor; şayet uygulamada bir hata varsa kanunlar da problemlidir, revize edilmesi, yeni kanunlarla, belki yönetmeliklerle desteklenmesi gerekir. Bu ezberlerden kurtulmak gerektiğini düşünüyorum.

İkincisi; eğitim şart ama eğitim tek başına yeterli bir şey değil, artık eğitimden bahsetmiyoruz, farkındalıktan ve başka türlü bir bilinçlenmeden bahsediyoruz. Lütfen, bu ezberimizden de kurtulalım.

Üçüncüsü; “Çocukların rızası var.” deniliyor; onun aslında bir rıza olmadığını, o rızanın imal edilmiş bir şey olduğunu, bu çocukların baskı, korkutma, yıldırma, teşvik, tehdit, duygu sömürüsü gibi araçlarla evliliğe zorlandıklarını bütün saha çalışmalarında 20-30 bin kadınla konuştuktan sonra rahatlıkla söyleyebiliyorum. Bu, böyle ve zaten rıza, suçu da ortadan kaldıran bir şey değil, hukukçular zaten bunu bilmek zorundalar.

Kanunların her koşulda toplumun önünden gitmesi lazım. Biz 1995'ten beri Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne taraf bir ülkeyiz, Birleşmiş Milletlerin çok önemli bir metnidir bu. Bu sözleşmenin gereklerini yerine getirmiyor olmak da Anayasa'mız gereği zaten suçtur. Bir anayasal suç işliyoruz biz bu sözleşmeye atıfta bulunmuyorsak, bunu gündemimize almıyorsak. Bunu yine hukukçular komisyonlara lütfen anlatsın diye arzu ediyorum.

Bu sözleşmenin bir ihtiyari protokolü var çocuk satışı, fuhuşu, pornografisiyle ilgili. Bilebildiğim kadarıyla TC devleti henüz bu protokolü imzalamadı; bu da yine bizim platformumuzun taleplerinden bir tanesi.

Bu çocuk yaşta evliliklerin münferit vakalar olarak adlandırılmasını duymak bu Komisyon adına ciddi bir hayal kırıklığı benim için şahsen bunu söylüyorum ve son yedi sekiz senesini sadece çocuk gelinler konusunda çalışmaya ayırmış biri olarak çok üzüldüğümü belirtmek istiyorum. Çocuk hakları ya da bütün hak temelli çalışmalarda esas şudur: Bir çocuk bile çok fazladır, bir çocuk bile bunu yaşıyorsa, bu, bizim için bu sorunun varlığı anlamına gelir. Herhangi bir milliyetçi düşüncelerimiz, kendi yurdumuzla, ülkemizle, yoremizle ilgili fikirlerimizden çok bağımsız düşünülmesi gerekir bu vakaların. Türkiye'nin her yerinde çocuk evlilikleri var ve biz önlemediğimiz, önlem almadığımız sürece de bunlar olacak.

Bugün UNICEF'in açıkladığı rakamlar dünyada her yıl 14 milyon kız çocuğunun 15-19 yaş arasında doğum yaptığını gösteriyor. Türkiye, bu konuda bir dünya markası değil henüz hâlen önleyebileceğimiz, yapabileceğimiz çok şey var ama bizim de bu lige böyle muazzam bir katkı verdiğimizizi, o 14 milyonun içinde ülkemizden de binlerce kız çocuğunun olduğunu unutmamamız lazım. Bunlar da yine sahadan bize ulaşan bilgiler.

Bütün bu konularda bilgilenmek için son olarak onu da söyleyeyim, biz bütün sorulara yanıt olabilecek bir bilgi seti hazırladık. Artık “Bu çocuk evliliklerinin şusunu busunu bilmiyorum.” deme lüksümüz hiçbirimizin yok. Bildiğimiz her şeyi sağlıktan eğitime, ekonomiden mülteciğe her şeyi bunlara yazdık, dergiler, kitaplar, filmler çektik ve bir çocuk evlilikleri kütüphanesi var Uçan Süpürge'de. Yasa koyucuların da yasa yaparken, karar alırken, sahaya inerken bizlerin, sivil toplum örgütlerinin görüşleri olmaksızın hareket etmemelerini arzu ediyoruz çünkü yasama gücü sizde, bilgi, birikim ve çok şükür ki bir hak temelli ve toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifli bakış açısı da bizde; bu güçleri birleştirmeden yol kat edilemez.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Dağoğlu, buyurun.

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – Ben şahsıma yönelik bir satışma olduğu nedeniyle söz aldım.

Şimdi efendim, şöyle: Siz belki heyecanınızdan dolayı tam anlamadınız veya ifademi anlatamamış olabilirim ben de. Şimdi benim burada söylediğim şey, ne sizin örnek olarak gösterdiğiniz 80 yaşındaki kadını alıyorum ne de flörtü alıyorum. Benim söylemek istediğim şey şu: Tabii ki bu cinsel yaşam da doğanın insana verdiği bir yaşam tarzı ve dolayısıyla bu çocuklar bizde... Biz cinsel yaşamı daha ziyade evlilikle bütünleştirmek istiyoruz. Bizdeki kültürel yapı, sosyal yapı ve zihniyet bu şekilde gidiyor ama diğer ülkelerde benim de belirttiğim “boyfriend” ve “girlfriend” dediğim beraber yaşam çok doğal ve normal. Bu doğal ve normal olayı bizim için hiç kimse “Bizde de doğal, bizde de normal.” diyemez ben de eğer bu memlekette yaşayan bu memleketin bir ferdiysem bunun böyle denilmediğini ben de çok iyi biliyorum. Dolayısıyla ne oluyor? Bizimkiler daha çok evliliğe yönelik gidiyor ama öbürleri için

hiçbir sorun yok, gayet rahatlıkla “boyfriend”im, “girlfriend”im diyor ve yaşamına devam ediyor. Yani zannediyorum benim söylemek istediğim sizin bana söylemek istediğinizle aynı şey değil.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, değerli milletvekilleri, kanunla ilgili söz vermek istediğimiz milletvekilleri, Hükümet kanadı, ilgili sivil toplum kuruluşları bu konuyla ilgili fikirlerini söylediler. Aslında kanunla ilgili ...

ÇOCUK GELİNLERE HAYIR PLATFORMU SÖZCÜSÜ SELEN DOĞAN – KAMER’in temsilcisi de var burada.

BAŞKAN – KAMER’e ben Suriye konusunda söz vereyim diye düşündüm, bununla ilgili ...

KAMER VAKFI BAŞKANI NEBAHAT AKKOÇ – Bu konuda çok kısa bir şeyim olacak.

BAŞKAN – Evet, buyurun o zaman.

KAMER VAKFI BAŞKANI NEBAHAT AKKOÇ – Bir iki şey önemli olabilir diye söyleyeyim ben:

Birincisi, bu verilerle ilgili bir durum var ve bununla ben çok yerde karşılaşyorum. “Bir veri kirliliği var.” falan diye konuşuluyor. Ben bunun veri kirliliği olduğunu düşünmüyorum. Türkiye, büyük bir ülke, bölgeler arası eşitsizlik söz konusu. Dolayısıyla her bölgenin verisi çok kıymetlidir, her birinin tek tek ele alınması, değerlendirilmesi ve o bölgeye yönelik, oraya uygun, oranın yerelinin de kabul edebileceği çalışmalar planlanması gerektiğini düşünüyorum ve bunun altını çizmek istedim. Yani illa TÜİK... Genel rakamlar kadın çalışması söz konusu olduğu zaman yetmeyebiliyor onun altını çizmek istiyorum. Sivil toplum çok iyi çalışıyor ve özellikle kadın kuruluşları çok iyi çalışıyor, verileri çok kıymetlidir ama doğal olarak Halime’nin Ankara’da söyleyeceğiyle benim Diyarbakır’da söyleyeceğim birbirini tutmayacaktır.

BAŞKAN – Doğru.

KAMER VAKFI BAŞKANI NEBAHAT AKKOÇ – İkisi de çok kıymetlidir. Bunu özellikle Bakanlığımızın, Genel Müdürlüğümüzün dikkate alması gerektiği ve hepsini... Kadın çalışmasının bir sloganı vardır: “Evrensel düşün, yerel çalış.” İstanbul Sözleşmesi hepimizin nihai hedefidir oraya ulaşmak istiyoruz ama benim Diyarbakır’daki uygulamam ve Lafım Ağrı’daki çalışmam ile ne bileyim İstanbul’daki başka bir kuruluşun çalışması birbirine uymaz. Bunu söylemek istedim.

Medeni Kanun’la ilgili teklif güzel yani caydırıcı bir yanı olacaktır mutlaka ama ben ilk defa, resmî imam olmayıp nikâh kıyan bir imama dava açıldığını gördüm Kader Erten olayında ilk defa yani uygulanmıyor çünkü yasalar. Yani kimse orayı akıl edemiyor. Bir çocuk var evlendirilmiş, peki bunun nikâhını kim kıydı? Belki bilmiyorum “Bu imam kimdir?” tanımını yapmak lazım. Yani iki defa işte bu din konusunda söylemde bulunmuş, ondan sonra, toplumsal cinsiyet meselesiyle yakın uzak ilgisi olmayan hatta belki sanık durumunda olan, şiddet işlemiş, cinayet işlemiş, kim bilir kimdir yani... Bu insana gidip “Hadi gel bu kızın nikâhını kıy” diyoruz ve ondan sonra da bir dolu örnek, hayatını kaybediyor, başına bir sürü şey geliyor nikâhı kıyan sorumlu ortada yok. Dolayısıyla buna tanım, acaba bu yasaya bir ilave ya da yeni bir düzenlemeyle nikâhı hangi imamlar kıyabilir? Bu yetkiyi de sınırlandırmak nasıl olur diye söyleyecektim; yoksa yasa bu hâliyle de iyi.

Aslında bu yerel çalışmalarını teşvik edecek en iyi yol 2006 yılında çıkarılan 2006/17 sayılı Başbakanlık genelgesi. Yani şöyle bir durum yaşıyoruz biz: Bir şeyi yapıyoruz, yapıyoruz sonra onu geride bırakıyoruz, unutuyoruz, uygulamıyoruz başka yeni bir şeyi arıyoruz. Hâlbuki o 2006/17 sayılı genelge pek çok ilimizde -Şimdi Bakanlık adına burada olduğu için ben bir şey söylemeyeyim, rakamları tam söylemeyeyim- uygulanmadı ve kimse onun uygulanmasını takip de etmedi. Gerçekten çok büyük bir çabayla çıkmıştı o genelge ve ben de şöyle düşündüm: Sanki Hükümet uygulamak istemedi diye düşündüm, böyle rafa kalktı. Hâlbuki bence oradaki bütün il bazında kurulacak koordinasyon kurulları, bütün resmî kurumlar için tanımlanmış rol ve görevler, her şey çok iyiydi ve içimize sinmişti ama en ufak bir yaptırım yoktu. Şu anda biz gezerken onu götürüyoruz, hiç kimsenin, hiçbir valinin ya da işte ASP il müdürünün filan haberi yok ondan. Hâlbuki yeni bir şey bulmaya gerek yok ki, o çok iyi bir genelge zaten. Bunu söylemek istedim.

Şimdi, bizde şöyle bir durum var: Yani çok iyi bir yere gidiyoruz aslında, ben hiç karamsar değilim, onu söylemek istiyorum. Çünkü 94 yılında ben çalışmaya başladığım zaman da -çocuk gelin demedim ben, ben demiyorum, demek istemiyorum- erken evlilik vardı, sorundu ama işte özellikle Uçan Süpürge’nin bu sorunu tek başına ele alıp bunun görünür olmasını sağlama konusunda da iyi bir çaba harcaması, sorunu gündeme taşıdı. Ama size durumun çok kötü olmadığını şöyle anlamak istiyorum: Ben 1994 yılında çalışmaya başladığım zaman erken evlilik oranı -kendi bölgem için söylüyorum- yüzde 52’ydi. 2012 yılında yaptığımız bir çalışmada yüzde 43’e düştüğünü gördük genel rakamların. 2013 yılında son on yıla baktığımız zaman bizim bölgedeki 23 il için yüzde 33’e düştüğünü gördük. 2014 yılında son beş yıla bakıyoruz. Yani durum giderek değişiyor.

BAŞKAN – İyi yönde değişiyor.

KAMER VAKFI BAŞKANI NEBAHAT AKKOÇ – Evet iyide doğru değişiyor. Fakat işte bu Selen'in dediği gibi, bir tek vaka varsa, bir tek varsa -insan hakları meselesi böyledir- bir tek mesele varsa, o mesele çözülmemiştir demektir ama yüzde 33 de az buz bir mesele değil. Bunları söyleyecektim. Bence bütün illerde erken evlilik de var, namus cinayeti de var. Biz çalışmalarımızda tarama çalışması yapıyoruz. İsteyen milletvekillerine ev adresi ve telefonuyla teslim ederim. Tarama çalışması yapıyoruz, araştırma yapmıyoruz. Tarama çalışması yapıp tekrar tekrar evlere gidip o kadınlara destek oluyoruz. Siz istiyorsanız Kilis'inkini hemen yollarım.

FUAT KARAKUŞ (Kilis) – Çok memnun olurum.

BAŞKAN – Nebahat Hanım çok teşekkür ediyorum.

Bu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi konusu gündemden düşürülmedi aşında Komisyonumuzun gündeminde biz bu kapsamda -onun altını çizmek istiyorum- 8 bölge, Türkiye'deki nat bölgelerinde birleştirilmiş içine kalkınma ajansını da dâhil ettiğimiz seçilmişlerin, atanmışların, yani valilerin, büyükşehir ya da işte il belediye başkanlarından, STK'lardan, üniversitelere kadar bu Genelge doğrultusunda ne yaptıklarını, nasıl çalıştıklarını erken yaşta evlilikten tutun, şiddetten tutun, eğitimden tutun, sağlıktan tutun, istihdamdan tutun, karar alma mekanizmalarına kadar o ilin ne noktada olduğunu, tespitlerini, bu konudaki farkındalığı ve bunun çalışmaları gerektiğini kendilerine söyledik ve bu konuda da takipteyiz. Bu çalışmaları bu Dördüncü Dönem Yasama Yılı'nda yapmadık henüz daha. Biliyorsunuz, siyasetin süreci ve seçim sürecine girdiğimizden dolayı ama seçimden hemen sonra bu bölgesel toplantılara devam edeceğimizi Komisyon olarak... Yani alan çalışmasını da ve bu konuda yapılması gereken, atılması gereken adımların atılması konusunda da takipte olduğumuzu söylemek isterim.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ İSMET YILDIZ POLAT - Müsaadeniz olursa iki dakika bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Tabii, buyurun, ondan sonra oylayacağım. AFAD'da... Çünkü Genel Kurula yetişecek saat bir oldu kendisine söz vermek durumundayım.

Buyurun.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ İSMET YILDIZ POLAT - Çok teşekkür ediyorum öncelikle söz hakkı verdiğiniz için. İki dakikada hemen neticelendireceğim.

Tabii ki toplum düzeni sağlanırken kanunlar en önemli argümanlardır. Bununla birlikte ikincil mevzuat da çok önemli argümanlardır. Fakat bunlarla ilerlerken önemli politika dokümanları vardır, yol alırken bize mihmandarlık eden. Bunlardan en önemlisi de Başbakanlık genelgesidir bizim için. Başbakanlık genelgesi 2006/17 sayılı Genelge elbette çıkarılmıştır, yol göstericidir. Fakat bu genelgenin biz Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olarak periyodik olarak her ilde neler yapıldığına dair biz periyodik raporlarımızı alıyoruz. Yani il müdürlüklerinin ya da valiliklerin bundan bilgisi olması belki hani aksaklıklar olabilir, katılıyorum ama bunun dışında bilgisi olmadığı ya da izlenmiyor ya da uygulanmıyor şeklindeki görüşe katılmadığımızı belirtmek isterim.

Bununla birlikte elbette Başbakanlık genelgesinin yanı sıra Bakanlığımız -tüm bakanlıklarda da bu söz konusu- protokoller yapmaktadır. Bu protokollerde her bakanlığın kendi konusu vardır ve biz verilerimizi il bazlı da topluyoruz -hani verilerimizde il bazlarımız da vardır- fakat Bakanlık ülkenin Bakanlığıdır, bir bütüncül yaklaşım, bir bütüncül tutum sergilemek durumundadır. Tıpkı kanunlar gibi koyduğunuz kanun geneldir, uyguladığınız politika geneldir. Tabii ki bu özeli ihmal etmek anlamında değildir. Yapılan protokoller, yürütülen projelerde bahsedilen bölgeler ele alınmaktadır. Bununla birlikte hem toplumsal cinsiyet eşitliği hem kadına yönelik şiddet eylem planımızda alt başlıklar olduğunu biraz önce kısaca bahsetmiştim. Bu alt başlıkların da altında belli başlıklar vardır, şunlar şunlar yapılacak, işte, zorunlu eğitimin takibi yapılacak, bu konuda muhtarlar şunu yapacak, bu konuda imamlar üstüne düşeni yapacak diye. Burada alt başlıkları açarken zaten o bölgelerin hassasiyetleri ve bu bölgelerdeki ihtiyaçlar, hatta sisteme bir şekilde dâhil olan kişilerin bile ihtiyaçları göz önüne alınarak başlıklar konulmaya çalışılıyor. Bunları özellikle belirtmek istedim.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – 2/1962 esas numaralı kanun teklifini milletvekillerimizin kanun teklifi konusundaki belirttikleri hususları raporlayarak esas komisyona havalesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun diyorum.

Şimdi, Suriyeli kadın mülteciler hakkında sunum yapmak üzere AFAD Başkanı Sayın Fuat Oktay'a söz vermek istiyorum.

Buyurun efendim.

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri vekillerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ben müsaadenizle daha teknik bir bilgilendirme boyutunda bilgi arz etmek istiyorum. Şu an itibarıyla Suriye'den mülteci konumunda kendi ülkesinde olanlar da dâhil

insanların sayısı yaklaşık 9 milyon civarındadır, bu Birleşmiş Milletler rakamlarıdır. Bu 9 milyonun yine yaklaşık 2,6 milyonu kendi ülkesini terk etmiş durumdadır. Geriye kalan yaklaşık yine 6,5 milyonu da ülke içerisinde kendi evini terk etmiş durumda ve bunların da yine çoğunluğuna baktığımız zaman -yine Birleşmiş Milletler verileri çerçevesinde söylüyorum- yüzde 75'i kadın ve çocuklardan oluşmaktadır. Bu rakamlara baktığımızda da Türkiye'nin dışında Ürdün 570, Lübnan 920, Mısır 133, Irak 217 bin. Türkiye'de de bu sayı, bugün itibarıyla 750 bin civarında. Biz bu sayının yüksek olduğuyla alakalı farklı şeyler olsa da yine valiliklerimizden aldığımız rakamlarla bunu ifade etmek istiyoruz ki resmî rakamlara dönüşeceği için şu anda 700-750 bin civarındaki bir rakamı açıklıyoruz.

Yine bu toplam rakamın bugün itibarıyla ki miktar olarak, sayı olarak söylüyorum, yaklaşık 218 bini kamplarımızda bulunmaktadır. Bu da yine sınır illerimiz öncelikli olmak üzere yaklaşık 10 ilimizde yaklaşık -şu an itibarıyla- 22 barınma merkezimiz bulunmaktadır. Bunlar özellikle de biz hani kendi arkadaşlarımız içerisinde de, çalışan arkadaşlar dâhilinde de, yöneticiler dâhilinde de mümkün olduğu kadar yine "kamp" dememeye çalışıyoruz ki "çadır kent", "konteyner kent" hani bir kent havası veriyor olalım arzusundayız, olabildiğince hani bunun psikolojik boyutunu da düşünerek.

Kamplarımıza -burada kamp diye devam edeyim o zaman- baktığımızda bu geçici barınma merkezlerimize, bu gerek yurt içinden gerekse yurt dışından birçok uluslararası kuruluş ve ülkenin de zaten belirttiği bir olay, standartlar itibarıyla uluslararası standartların çok çok üzerinde, hatta bununla ilgili eleştiri dahi alıyor durumdayız. Eleştiri aldığımız kurumların başında da aslında Birleşmiş Milletler geliyor. Gerekçesi de: "O kadar iyi hizmet veriyorsunuz ki uluslararası boyutta birçok yerde bizim kamplarımız var, sıkıntıda kalıyoruz yani "Türkiye'nin verdiği hizmet kadar hizmet veremiyorsunuz noktasında." Tabii, buraya baktığımızda da iki türlü şey görünebiliyor. Baktığınızda çadır veya konteyner görebilirsiniz, bir başka açıdan baktığınızda, da bir sistem görebilirsiniz. Aslında uluslararası boyutta bakıldığında özellikle think tank kuruluşları boyutunda bunu söylüyorum, bir sistem görülmektedir. Sisteme baktığımızda da yine bizim kamplarımızda, özellikle bir bütüncül yaklaşım vardır, insan ihtiyacı ön plana çıkarılmıştır ve insan ihtiyacı içerisinde de özellikle temel ihtiyaçlar boyutu da bir hak olarak görülmüştür, bu çerçevede karşılanmaya çalışılmıştır. Çalışanlara da özellikle yine bu bilinç verilmeye çalışılmıştır, bu hâlâ da devam etmektedir. "Bütüncül" den kastım, kamplara giden sayın vekillerimiz de mutlaka görmüşlerdir gittiğinde; mahallelerimiz vardır, okul kampüslerimiz vardır, sağlık kampüslerimiz vardır, lojistik kampüslerimiz vardır, güvenlikle ilgili farklı bir sistemimiz vardır, hatta gıda güvenliğine kadar düşünülen, hatta yine resmî eğitimin dışındaki yaşlı, büyükler, özellikle yetişkinlerle alakalı da yine meslek edindirme kursları da dâhil ve psikososyal destek hizmetleri de dâhil bir bütüncül çerçevede düşünülmüştür. Burada da yine AFAD olarak yaptığımız bir koordinasyon görevidir; sistemi kurup, standartları belirleyip sonrasında da minimum bu standartlarda verilmek şartıyla bir koordinasyon görevi yürütüyoruz.

Yine bugün itibarıyla baktığımızda yaklaşık 61 bin kişilik bir öğrencimiz var. Kamplardan bahsediyorum yine. Burada biz her türlü lojistik altyapıyı kuruyoruz ve Millî Eğitim Bakanlığımızla birlikte çalışıyoruz. Millî Eğitim Bakanlığımıza deriz ki... Müfredat dâhil ve eğitim boyutu dâhil, yine sürdürülebilirliği ve kontrolü dâhil Millî Eğitim Bakanlığımızla birlikte bunu götürürüz. Sağlık Bakanlığımıza geçeriz, sağlıkla ilgili yine aynı çerçevede bir hizmeti veririz.

Okul boyutuna baktığımızda 6.200 civarında okul öncesi öğrencimiz var, 30.800 ilkökul, 17.500 ortaokul, 7.800 lise öğrencimiz var. Tabii bunlara da yine toplam 2.700 öğretmenle hizmet veriyoruz. Kamplarımız için söylüyorum yine bunu.

Sağlık boyutunda yine aynı çerçevede, aynı yaklaşımla Sağlık Bakanlığımızla birlikte çalışıyoruz. Orada da bugün itibarıyla 2,5 milyonu geçmiştir verdiğimiz sağlık hizmeti sayısı, 2,2 milyon poliklinik hizmeti, onun üzerinde, yaklaşık 300 bini geçen bir hastanede hizmet, yine 40 bini geçen bir ameliyat boyutu var, doğum olarak da yaklaşık, bugün itibarıyla, yine kamplarımızdaki 9.384'tür net rakam.

Yetişkinlere verdiğimiz kurslar boyutuna baktığımızda da yaklaşık, bugün itibarıyla yine 160 civarında yetişkin kurslarımız vardır, yani burada da yaptığımız şey, bu insanlar oradadır, misafirlerimizdir evet ama bunun süresi de belirsiz olduğu için, bir şekilde bunları tekrar hayata kazandırmayla ilgili, hayata tutundurmaya ilgili, geleceğe dönük meslek edindirme boyutu da dâhil çalışmalarımız bunlar. Yani bizim dışarıdaki halk eğitim merkezlerimizdeki kurslarımızı düşünün veya onun dışında dil kurslarından burada tutun da - yani İngilizcesi, Arapçası, Türkçesi- halıcılık kurslarına, bilgisayar kurslarına kadar birçok alanda yani 160 civarında şu anda kursumuz var. Herhangi bir anda, şu anda yine 6.700 civarında kursiyerimiz ve yine yaklaşık da 30 bin civarında da minimum mezun olan kursiyerimiz var burada da.

Yani "Gıda güvenliği ne kadar?" diyoruz, burada da tekrar Tarım Bakanlığımıza dönüyoruz, diyoruz ki: "Gıda güvenliğinden de sizi sorumlu tutuyoruz." Yani "Herhangi birisi herhangi bir şekilde gıda zehirlenmesi boyutunda bir şey olursa da buradan da siz sorumlusunuz." çerçevesinde, dolayısıyla, güvenlik boyutunda İçişleri Bakanlığımızla birlikte ve yine psikososyal destek

noktasında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızla birlikte, Diyanet İşleri Başkanlığımızla din hizmetleri boyutunda birlikte yani bütüncül bir sistem var.

Onun ötesinde, yine yapmaya çalıştığımız, yine kamplar boyutuna baktığımızda da mahallelerde kendi temsilcilerini seçme gibi bir sistemimiz var. Muhtarlar seçilir, azalar seçilir. Bunlar kendileri adaylıklarını gösterirler, kendileri özel propagandalarını yaparlar, vesaire. Sonuçta periyodik olarak bu seçimler de tekrarlanır. Yani bu, orada normal bir hayatı idame ettirmeye çalıştığımız bir yapı. Dolayısıyla bu insanlar iki yıl, üç yıl önce gelen insanlar değil, kendi haklarını aramaya çalışan boyuta dönüşen bir yapıyı görüyoruz. Orada da yine bu seçilen temsilciler de kamp yönetiminde kendilerini temsil ederler. Mahalleyle ilgili iletişim tamamen onlar üzerinden kurulur. Şu andaki, illerimizdeki tüm geçici barınma merkezlerimizdeki sistem budur. Arkadaşlarımız bir hazırlık yapmışlar, belki onu da size bilgi anlamında dağıtabilirler; birkaç resim boyutunda, her bir kampta kaç kişinin kaldığıyla alakalı, ne olduğuyla alakalı ve birkaç görüntü boyutunda. Onu size bırakabiliriz.

Kamp dışı var tabii. Burada problem var. Kamp dışında da “750 bin” dediğimizde, “218 bini kamp içinde” dediğimizde bunun büyük bir çoğunluğu kamp dışında. Şimdi, zaten biz bunu uluslararası alanda da ısrarla dile getiriyoruz. Türkiye'deki standartların yüksekliği bazen aleyhimize bir sonuç doğurabiliyor. O da şu... Yine uluslararası boyuta baktığımızda ben bir rakamla bunu ifade edeyim müsaadenizle: 2 rakam duyarsınız genelde basın aracılığıyla veya bizim açıklamalarımızda. Bazen de “Niye kafa karıştırıyorsunuz?” diye de eleştiri de alırız. Bizim gerçekten AFAD boyutunda bütçeden harcadığımız, bugün itibarıyla söylüyorum, net rakam 1 milyar 666 milyon TL'dir. Ama biz açıklamalarımızda, genelde, özellikle uluslararası boyutta bunu “2,5 milyar doların üzerinde” diye açıklarız. Gereçesi de şudur... Ve bunu açıklarken de hep şunu deriz, bunu zaten Birleşmiş Milletler de dâhil ifade ederiz: “Birleşmiş Milletler standartlarındaki rakamımız 2,5 milyar doların üzerindedir.” Yani Birleşmiş Milletlerde veya herhangi bir ülkede “Şu kadar harcadım.” dediklerindeki rakam bu 1,666 milyar TL değildir. Herhangi birisini yani şu anda bizim Suriye'yle ilgili yaptığımız mesai de dâhil illerdeki valiliklerimizin, kampların kurulduğu yerdeki maliyetler yani kira maliyetleri boyutuna kadar düşündüğünüzde, bununla ilgili yapılan her türlü mesainin içerisine girdiği şu anda 7.700 kişi çalışmamız var tüm kamplarda; bunları kattığınızdaki Birleşmiş Milletler standartlarındaki maliyettir, Türkiye'nin gerçek maliyeti de budur. Onun için biz uluslararası camiaya “Bizim maliyetimiz budur.” deriz. Şimdi, bunun karşılığında uluslararası camianın bize bugün itibarıyla gönderdiği toplam rakam, aldığımız da 183 milyon dolardır. Bunun 105 milyon doları; 105,5 milyon doları yine bugün itibarıyla Birleşmiş Milletler kurum ve kuruluşları tarafından. Bunun yaklaşık 54 milyon doları UNHCR ve özellikle yine 43 milyon doları UNWFP'de, oradadır.

Şimdi, maliyetlerle ilgili, bazen “hizmeti iyi veriyor olmanın dezavantajı” dediğimiz yer burası: “Türkiye bu işi nasıl olsa iyi yapıyor, o zaman Türkiye'ye fazla da karışmamak lazım, kendisi devam etsin.” gibi bir algı oluşuyor. Biz onun için son zamanlarda aslında özellikle tüm uluslararası arenada kamp dışındaki durum ile kamp içindeki durumun karıştırılmaması noktasında özellikle bunu ifade etmeye çalışıyoruz. Yani kamp dışında problem vardır, orada da problem nedir ilk etaptaki? Sağlık ciddi bir problem. Şimdi, Türkiye'de de birçok ile de dağılmış olduğu için, yereldeki sağlık Türkiye'deki sağlık boyutunu da etkileyeceği için ilk etapta gelen herkese acil hizmetten başlayarak, en sonunda geldiğimiz noktada tüm Suriyelilere sağlık hizmeti verilmeye başlandı. Yani herhangi bir kamu hastanesinden gidip sağlık hizmeti alabilecek durumdadır. Sonrasında tabii ikinci bir boyut: Bu başka bir yan problemi ortaya çıkarıyor, o da özellikle Suriyelilerin yoğun olarak bulunduğu illerdeki sağlık hizmetlerinde kapasite problemini ortaya çıkarıyor. Dolayısıyla, yerel halktaki memnuniyetsizlik boyutuna dönüşmeye başlıyor. Şimdi, bizim ısrarla yine uluslararası camiada dâhil, ısrarla buralarda kapasitenin artırılması noktasında taleplerimiz var dışarıda polikliniklerin kurulması çerçevesinde. Bununla ilgili çalışmalarımız var kamp dışına dönük. Bugün itibarıyla yine Urfa, Antep ve Hatay'da; Urfa Ceylanpınar, Antep Nizip ve Hatay Reyhanlı'da yine UNHCR'la birlikte bir hastane kurulumu söz konusu ama biz asıl skıntının çocuklarla ilgili olduğunu düşünüyoruz. Evet, burası sağlık boyutunda bir tehdittir, öncelik vermek zorundaydık ama dışarıda ne kadarlık bir sürede bu sorunun çözüleceğiyle alakalı net bir süre belli olmadığı için, eğitim boyutu en önemli önceliklerimiz arasında yine. Bu çocukları eğitim sınıflarına almadığımız zaman, yarın sokaklarda kaybetme riskimiz olacaktır ve bu Türkiye'nin problemi olacaktır düşüncesiyle de ısrarla şimdi eğitimle ilgili bir çözüm bulmaya çalışıyoruz. O çerçevede de iki boyutlu bir çözüm var, yine, Millî Eğitim Bakanlığımızla kamplardaki tecrübeleri aslında kamp dışına taşımaya çalışıyoruz. Sistem olarak tek farkı, sınırların olmaması boyutundaki tecrübeleri tamamen dışarı alalım istiyoruz. Millî Eğitim Bakanlığının şu anda bir çalışması var, sonuçlandırmak üzereler. O da, kendi okullarımız saat 2'den sonra -kullanılmayan boyutlarda, uygun olan okullarda tamamında değil- bir ikinci öğretim şeklinde kullanılabilir mi şeklinde bir çalışmalar var. Sonlandırılabilirse bu, orada, bu sorun ciddi anlamda çözülebilecek diye düşünüyoruz.

Bir de, yine, UNICEF, Millî Eğitim ve AFAD iş birliğinde yine kamp dışında yaklaşık 25 tane okul projesi var. Onlardan da şu anda 10 tanesi fiilen ihale edilmiş ve başlamış durumdadır.

Erken evlilik olayı, komisyonunuzun gündemi itibarıyla... Tabii, AFAD olarak bizim bu anlamda görüş bildirmemiz... Şahsi olarak tabii ki sıfırlansın arzu ederiz, kurum olarak sıfırlansın arzu ederiz ama "Ne yapabiliriz?" boyutuna geldiğimizde, bu, bizi de sıkıntıya sokan bir durum aslında. Bazen de medya boyutunda da bunun taşındığı durum ve orada da AFAD her şeyle ilgileniyor izlenimi olduğu için...

BAŞKAN – Kamplardaki bu tür...

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Kamp ve kamp dışı da dâhil bazen, niye bu evlilikler var? İşte, farklı illerdeki de dâhil "AFAD niye buna çözüm bulmuyor?" a varabilecek kadar şeylere gidiliyor tabii. Arzu ederdik ki bulalım, bulabilelim. Tabii, bu, zaten biraz önce sizlerin, sayın vekillerimizin ve sivil toplum kuruluşlarımızın da ifade ettiği genel bir problem. Arzu ederiz ki AFAD bunu çözüyor olabilse ama biz elimizden geldiği kadar buna katkı vermeye çalışıyoruz.

Benim bu gece aldığım istatistikler var. Şu anda, Suriyeliler boyutunda, kamp dışını da kontrole alacağımız zaman, tamamının kayıt altına alındığı zaman olacaktır. Bu çalışmamızı biz bir yılı aşkın bir süredir başlattık. Önce AFAD bünyesinde başlattık ama bunun sağlıklı olmayacağını düşündük yani beyan esaslı kayıt yapıyorsunuz. Yani, ben geliyorum "Fuat Oktay" diyorum, A kampına veya bir başka yere veriyorum, bir başka yere gidiyorum "Ahmet bilmem ne" diye verdiğim zaman, beyan esaslı olduğu zaman, aynı şahıs mıdır, değil midir boyutunda ayırt etme şansınız zor. Dolayısıyla, biyometrik kayıt sistemine geçiyor olalım dedik. Bunun da daha sistematik olması çerçevesinde, yine, İçişleri Bakanlığımızla, Emniyet Genel Müdürlüğümüzle bir çalışmayı başlattık. Bunun yazılım altyapısı tamamlandı, tüm kamplarımızda uygulandı. Şu anda kamplarımızın hemen hemen tamamına yakını biyometrik kayıt altına alındı. Yani, oradaki herhangi bir isim gerçek isimdir, başka bir şekilde istisması mümkün değil.

Kamp dışıyla alakalı da yaklaşık -bu geceki rakamları söylüyorum- 83 bin 860 şu ana kadarki. Tabii, daha çok yolumuz var. Tamamını aldığımızda şunu yapıyor olacağız: Biz de, yine, AFAD bünyesinde bir sistem geliştirdik biraz önceki söylediğimiz kamplardaki tecrübenin dışarı yansıtılmasıyla alakalı, o da şu: Tamamını kayıt altına aldığımızda aslında biz bir ihtiyaç analizini, net ihtiyaç analizini ortaya koymuş oluyoruz. Yani "Kaç öğrenci var? Hangi sınıflarda, ne kadar ihtiyaç vardır? Kaç hasta var? Ne tür hastalıklar?" şeklinde ve "Gıda veya gıda dışı yardımlar da nelerdir?" Bu, talep tarafıdır ve tekrar dönüyoruz, tüm ilgili kurum ve kuruluşlara ve uluslararası camiaya diyoruz ki: "Size bununla ilgili şifre ve kullanıcı adı da verebiliriz, 7/24 girebilirsiniz, ihtiyaç budur, ne kadarını karşılamak istersiniz?" Tabii nihayetinde gitmek istediğimiz sonuç burası burada da.

Şimdi, istatistik boyutunu da vereceğim ama buradaki verilen istatistiklerle örtüşmediği için de yine bu biyometrik de olsa "beyan esaslı" diye düşünüyorum bunu. Kamplardaki, kamp içi evlilik ve kamp dışı evlilik oranları var. Yüzde 2 kamp içi evlilik. Kamp dışındaki, bu 83 bin kişiye yüzdeyi söylüyorum: 3,2. Tabii, buradaki yüzdelerle pek örtüşmüyor bu rakamlar. Şimdi, bu gerçekse şayet, o zaman çok iyi durumdayız ama bir başka boyuttan da baktığımızda, bir kişi bile varsa bu problem boyutunda baktığımızda da bu noktada durmamamız gerekiyor.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yüzde kaçtı kamp dışı?

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Kamp dışı yüzde 3,2 gösteriyor ama dediğimiz gibi bu yine beyan usulü orada olduğu için belki şey payını da bırakmak gerekebilir orada. Öyle bir şey varsa bile yasal bir sonucu olabileceğinden dolayı belki söylemiyor olabilir mi? Bilemiyorum. Ama bizim elimizde böyle bir veri yok.

Bunu engellemeyle ilgili bizim yoğun çalışmalarımız oldu ve bu çalışmalar devam ediyor. Özellikle kamp içine dönük çalışmalar devam ediyor. Yani, burada birkaç şey yaptık, ben sadece birkaçını ifade edebilirim burada:

Birincisi: "Çalışana Destek Projesi" diye başlattık kamplarda çalışanlara. Yine bunu UNHCR'la birlikte yaptık. Zaten bizim kamplardaki her türlü faaliyetlerimiz UNHCR'in, Birleşmiş Milletlerin de normalde gözlemci statüsüyle bulunduğu bir ortamdır. Bu sadece bizim dediğimizin esas alındığı değil, uluslararası boyutta da bu gözlemlenebilir boyuttur. Çalışana Destek Projesi'nde 100'er kişilik 6 grup hâlinde şu anda eğitim veriyoruz yani oradaki davranış şekilleriyle ve "İncinebilir Gruplar" diye de ifade ettiğimiz kadınlar, çocuklar, yaşlılar, hastalar boyutunda da nasıl davranılması gerektiğiyle ilgili çalışmalarımız var ve bu devam ediyor tüm kamplarımızda.

Yine, ikinci bir program var "Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele ve Müdahale İnsani Yardım Programı". Burada da, yine, Aile Sosyal Politikalar Bakanlığımız, UNFPA var. Yine, Antep Nizip'te şu anda. Orada da 395 kadın ve 17 erkek yaşta evlilik boyutu da bunun içerisinde, onunla ilgili bir program var ve bu gelişerek devam ediyor olacak zaten.

Yine, üçüncü bir çalışma var, o da "Suriyelilere Psikososyal Destek Sağlama Projesi". Bunda da, yine, Aile Sosyal Politikalar Bakanlığımız ve UNHCR bunun içerisinde. Burada da, kamplarda, hemen hemen tamamında, bir de kamp dışında mobil yani tırlarda, anında herhangi bir yere gidebilecek şekilde, şu anda onlar Urfa Ceylânpınar ve Akçakale'de konuşlandırılmış durumda. Oralarda da bununla ilgili sürekli eğitim ve desteklerin verildiği, verilmeye çalışıldığı bir yapıyı götürüyoruz.

Onun dışında kadınlara dönük, özellikle yine hamilelik boyutunda, hemen hemen şeye bakıyoruz, yüzde 100'e yakınının hastanelerimizde ve polikliniklerimizde, sağlık merkezlerimizde doğumlarının gerçekleştiği bir yapı. Engellilere özel hizmetlerin verildiği bir çalışmamız var. Yani, bunu, bu çalışmaları olabildiğince ben artırabilirim ama sizlerin kamplardaki hizmetleri yerinde görmenizi biz çok arzu ederiz. Bunu zaten biz Türkiye Cumhuriyeti devleti, milleti, Hükümeti, bütün herkes adına yaptığımız için bu aslında uluslararası boyutta gurur duyabileceğimiz bir çalışma. Arzu ediyoruz ki bunu kamp dışına da çekebiliriz.

Tabii, biz AFAD olarak -bunu Suriyeliler için yapıyoruz ama- şunu da yapıyoruz: Orada yaptığımız her türlü çalışmayı da -afetlerde, afetin olduğu bölgede verilecek hizmetlerle ilgili- aslında biz buralarda bir pilot çalışma olarak da görüyoruz ve modüler boyutta kendi sistemimizi de kuruyor olacağız. Yani, buradaki yaptığımız çalışmaların ve elde ettiğimiz kazanımların burayla kalacak şekilde olmamasını sağlamaya çalışıyoruz. Tamamını kendi kurduğumuz afet yönetim sistemine de entegre ediyoruz.

Bununla ilgili sorular olursa memnuniyetle cevap verebilirim ama belki bir iki şeyi paylaşabilirim. Yine, bir çalışma vardı, son olarak onu da belki paylaşabilirim, yaş gruplarıyla alakalı bir çalışmaydı o, genel bir anket çalışmasıydı. Yaş gruplarıyla ilgili bakıyoruz, yaklaşık yüzde 51'in altındaki 18 yaş ve altında. Kadın erkek olarak baktığımızda, hemen hemen yüzde 50'ye yakın bir şey var. Eğitim boyutuna baktığımızda, çoğunluğunun ilkökul mezunu olduğu -23 Haziran-6 Temmuz arasında yapmıştık bunu- kadınların yüzde 34'ü 0-12, yüzde 15'i 13-18, yüzde 41'i 19-54 yaş aralığında, 55 üstü yüzde 5 seviyesinde o gün itibarıyla. Yani, bugün de aslında bu istatistikler genel olarak çok aşırı değişmiyor ama bunu yine belirli aralıklarla tekrarlıyor olacağız.

Yine, medeni duruma baktığımızda -o araştırma sonuçlarında- yarısından fazlasının bekâr olduğu ama tabii burada çocuklar dâhil buna. Kamp içinde yüzde 58, kamp dışında yüzde 55 bu rakam. Eşi ölmüş, boşanmış veya evlenmemiş kadınların tüm kadınlar arasındaki oranı toplamda yüzde 60, bu kadınların yarısından fazlasını 18 yaş altındaki kız çocukları oluşturmakta. Dolayısıyla, demek ki yüzde 30 gibi bir rakamdan bahsediyoruz.

Yine, ilkökul düzeyinde dedik ve okuryazar olmayan oranı da var. Kadın-erkek arasında biraz fark olmasına rağmen çok ciddi bir fark da görmüyoruz çocuklar boyutunda çünkü kamplarda zaten biz buna müsaade etmiyoruz, hemen hemen tamamını alıyoruz, kamp dışında...

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Sayın Başkanım, bu evlenmemiş kadınlar ve çocuk derken, yaş olarak, çocuk kaç yaşında peki?

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Yani, 18 yaş altını biz çocuk olarak...

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Ama evlenmemiş kadınların içerisinde de onlar var.

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Yüzde 60 dedik yani onları çıkardığımızda, 18 yaş altını çıkardığımızda yaklaşık yarısı onun, yüzde 60'ın yüzde 50'si çocuk yaş grubunda olarak orada algılıyor.

Yani, son bir şey de bu okuryazar oranına baktığımızda, yüzde 38 kamp içindeki, kamp dışında bu rakam yüzde 50. İlkokul mezunu kamp içinde yüzde 36, kamp dışında yüzde 28 görüyoruz. Diğerleri ortaokul ve üzeri.

Sorularınız olursa cevaplayabilirim.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederiz Sayın Başkan.

Sayın Bulut...

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Sayın Başkanım, Suriye'den Türkiye'ye gelen bu göçmenlere Türkiye Cumhuriyeti devletinin aylık bir ücret ödediği söyleniyor. Ne kadar ödeniyor?

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Aylık ücret şeklinde değil. Kamplarda önceden yemek veriyorduk. Bu ankette gördük ki aslında ne verirsiniz verin insanlar mutlu olmuyor. Biraz dışarıdaki uygulamalara baktık "Bunu bir ev ortamına nasıl dönüştürebiliriz?" dedik. O zaman kendi yiyeceklerini, kendi yemeklerini kendileri yapınlar noktasına gittik. Dolayısıyla, WFP ile Gıda Programıyla bir çalışma yaptık. Orada ilk etapta kişi başı 80 TL idi. Kart verdik herkese, kaç kişi varsa ailede, gıda için vardı, artı 20 de AFAD'tan koymuştuk; şimdi sayı çok arttığı için, fon da azaldığı için oraya 60'a, bizimki 20'de devam ediyor. Bundan sonra böyle devam ediyor olacak. Dolayısıyla, marketler açtık kamp içerisinde. Şimdi, marketlerdeki fiyatların yüksekliği... Her yeni bir hizmet

başka sorunu beraberinde getiriyor. Öyle olunca bu defa başka bir çözümü bugünlerde buluyoruz. Dışarıdaki marketlerden de satın alabileceği şeklinde Birleşmiş Milletlerin anlaştığı kendi verdiklerinde. Gitsinler, kendi malzemelerini alsınlar, istediği yemeği yapıyor olsunlar, istediğini yiyor olsunlar, seviyor sevmiyor kendisi... Dolayısıyla, hani yemek yapmak için uğraşacak, alışveriş yapmak için uğraşacak. Temizliğini, bulaşığını, çamaşırını vesaire kendisini yapmaya başladığı için oradaki memnuniyet oranının çok daha arttığına gördük. Bu, o anlamdaki bir paradır aslında. Bizim maliyetimiz olarak baktığımızda da çok ciddi anlamda bize tasarruf sağlamıştır.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Başkanım, Balıkesir’de bu göçmenler, bu mülteciler doluyorlar, ev tutmuşlar, oturuyorlar. Bu insanlar neyle geçiniyor?

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Şimdi, dışarıda STK’lar bunlara yardım ediyor. Biz bunu çok tartıştık, bugün de tartışıyoruz bunu. Ankara’da var aslında, İstanbul’da var. Birincil derecede açığa olanların tamamını... Hani bir ara mesela medyaya da çok yansıdı “Parkta, bahçede, sokakta dilenciler var, perişan oluyorlar.” şeklinde. Biz ısrarla onlara 40 bin kişilik kamplarda yer ayırdık. Tamamını teşvik ettik kamplara gitmekle ilgili ama bir türlü ikna edemedik.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Hayır, bu kişiler ne kadar para alıyor?

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Şimdi, sonrasında valiliklere bir genelgeyle onların tamamının kamplara gönderilmesiyle ilgili... Onun dışında biz bir para vermiyoruz, STK’lar destek veriyor, vermeye çalışıyor veya kendi imkânlarıyla. Sebebi de şu: Yani, biz dışarıda böyle bir şeye gidebilir miyiz? Belki gidebiliriz ama şunu gördük tecrübelerimizle: Devlet olarak siz bir şey verdiğinizde -çünkü AFAD’ı devlet olarak görüyor. Kamunun bir kurumu, dolayısıyla devletin şeyi- onu bir hak olarak görüyor ve isyan etme hakkını kendinde görüyor. Yani, atıyorum, işte ayakkabı getirdiniz “Niye komşunun çocuğunun ayakkabısı saat sekizde teslim edildi de bizimki sekiz buçukta teslim edildi?” Mesela, bu bir isyan veya mutsuzluk vesilesi olabiliyor ama bunu bir STK verdiğinde “Allah razı olsun, çok teşekkür ediyoruz. Ne kadar da... Bak, sağ olsunlar, geldiler ve verdiler.” Dolayısıyla, biz bunu olabildiğince STK’lar üzerinden götürelim arzusunda, uluslararası izinli STK’lar ve yerdeki STK’lar boyutunda. Yani, bunu tamamen hani bir sağlık hizmeti gibi “devlet versin” boyutuna dönüştürürsek iki gün sonra sokaklarda isyanları görebiliriz “Devlet niye şunu vermiyor, devlet niye bunu vermiyor?” gibi.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Kendi vatandaşlarımız isyana başlıyor.

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Kendi vatandaşlarımızda da bunun sıkıntılarını görebiliriz.

BAŞKAN – Evet, teşekkürler.

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Gürkan...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Öncelikle sunum için teşekkür ediyorum.

Tabii, Adana’da da bizim çadır kent var. Burada göremedim ama Adana’ya yer vermemişsiniz; üzüldüm de, onu özellikle belirtmek istiyorum çünkü Adana’da da uzun süreden beri kalan Suriyeli vatandaşlar var.

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Adana’daki şeye tam bakmadım Sayın Vekilim.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – O tabii işin usul kısmı da. Özellikle biz kadın olunca, kadınların, işte küçük yaşta Suriyelilerin evlendirilmesi, işte parayla evlendirilmesi gibi bazı konular bize de soruluyor, gündeme geliyor. Bununla ilgili elinizde bir veri var mı? Zaten çadır kentte kalanlara sonuçta Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin ilgilileri müdahil olur ama mesela bana sordular “İşte, 13 yaşında evlendirilen var ve yaş küçüldükçe fiyatı da artıyor, parayla evlendiriliyor, bunlarla ilgili bir şey var mı?” diye yani “Yapılan bir çalışma var mı?” diye. Biz de dedik ki: “Eğer size gelen bir ihbar veya bu konuyla ilgili bir şey olursa sonuçta yine ona da ilgililer müdahil olabilir.” Yani, bu konuda herhangi bir çalışma var mı, bir veri var mı, onu öğrenmek istiyorum.

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Sayın Vekilim, böyle şikâyetler bize de geliyor, elimizde veriler var ama herhangi bir arkadaşımızla ilgili bu konudaki uygulamamız ve hassasiyetimiz ne ise Suriyelilerle ilgili de aynı çerçevede devam ediyor yani valilikler üzerinden ve yasal kurumlarımız üzerinden bunun önlenmesi noktasında olabildiğince hassas davranılması noktasında belirli aralıklarla hem resmî hatırlatmalar, onun dışında da birebir görüşmelerde de bunun sürekli gündemde tutulması ama kamp içinde çok daha kontrolümüzde, hatta bunun sadece yasaklamalar boyutundan ziyade teşvik boyutuna da gittik bir ara, çok ciddi bir faydasını da gördük. Yani, 18 yaşın üzerindeki evliliklerine katkı verileceği boyutunda yani altındakilere zaten müsaade edilmiyor ama orada öncesinde şunu biz yaşadık: 18 yaş evliliklerinin düşünlerle yapılacağı, yapılmaya başlandığı bir ortamda dolayısıyla buna çok ciddi bir tepki gösterilince bu tamamen sıfırlandı. Ama buradaki tabii şu hassasiyeti yine ben ifade etmek istiyorum: Bunun sıfırlanması gerçek

anlamda sıfırlanma mıdır, yoksa hani biz şunu yapmıyoruz, her bir çadırın veya konteyner kentin içerisine girip tek tek “Burada 18 yaşın altında evlilik var mı, söyleyin bakalım?” şeklinde. Bir defa bu başka bir boyuta gidecektir ama olabildiğince biz bu konuda hassas davranıyoruz; kamp içinde, kamp dışında, normal uygulamalarda.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – İşlemleri nasıl yapılıyor, resmî evlilik yapacaklarsa hani? Mesela Suriyeli bir vatandaşla Türk vatandaşı evlenecekse nasıl yapılıyor?

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Normal Türkiye’deki yasal süreç neyse aynısı uygulanıyor yani onun dışında özel bir şey yoktur.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yani oradaki işte varsa pasaport esas sayılıyor.

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Tabii yani pasaportu varsa... Normaldeki tam o şeyi bilmiyorum tabii, bir evlilik için şey nasıl, onu bilmiyorum ama aynı süreç, neyse aynısı uygulanıyor. Herhangi bir orada farklılık söz konusu değil.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Ben teşekkür ediyorum.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Buraya Adana’yı da eklemek gerekiyor.

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Evet, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ İSMET YILDIZ POLAT – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Biz de ülkemizde bulunan Suriye vatandaşlarının toplumsal cinsiyete dayalı ve şiddet konusunda farkındalıklarının artırılması amacıyla Suriyelilere hizmet sunan ilgili personelin toplumsal cinsiyete dayalı şiddete müdahale konusunda kapasitelerinin geliştirilmesi ve bu konuda ülkemizde teknik destek sağlanması amacıyla Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele ve Müdahale İnsani Yardım Programı kapsamında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu iş birliğiyle yaklaşık bir yıldır çalışmalarımızı yürütmekteyiz. Bu çalışmada hedefimiz, Suriye nüfusunun ihtiyaçlarının karşılanması için mevcut ulusal hizmetlerin desteklenmesi, kampta çalışan yöneticilerin ve hizmet sağlayanların Türkiye’deki Suriyelilerin psikososyal ihtiyaçlarıyla ilgili vasıflarının geliştirilmesi ve Suriyelilerin toplumsal cinsiyete dayalı şiddet hakkında bilinçlendirilmeleri ve farkındalıklarının artırılması ve kadına ve çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi konuları yer almaktadır. Bu kapsamda Mayıs 2013 tarihinde Suriyeli vatandaşların kaldığı kamplarda toplumsal cinsiyete dayalı şiddet konusunda ihtiyaç tespitinde bulunmak üzere BM toplu nüfus ekibi ve Bakanlığımızdan bir ekip Gaziantep, Nizip ve Osmaniye kamplarında bir çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

BAŞKAN – Üç kampta mı?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ İSMET YILDIZ POLAT – Evet efendim. Bu program kapsamında üç kamp. Osmaniye... Nizip’te zaten iki tane var, Nizip 1 ve Nizip 2 var. Çalışma gerçekleştirilmiştir ve bu pilot kapsamda, bunlar pilot olarak seçilmiş kamplardır, pilot kamp olarak da yine Gaziantep Nizip 1’de özellikle derinlemesine çalışma yapılmış ve kamp personeline yönelik -bunlar da yönetici, tercüman, sağlık personeli, Suriyeli gönüllü öğretmenler, Türk öğretmenler, güvenlik personeli, temizlik personeli, usta öğretici ve eğiticiler, hatta karakolda görev yapan askerler olmak üzere- 29 Haziran 2013 tarihinden itibaren başlayan “Yardım Edenlere Yardım” şeklinde bir çalışma başlatılmıştır. Bu kapsamda toplam 37 eğitim gerçekleştirilmiş ve 125 katılımcıya Ocak 2014 tarihi itibarıyla sertifikaları verilmiştir.

Bu eğitimlerimiz 3 aşamadan oluşmaktadır. 1’inci aşamada acil durumlara ilişkin travma bilgileri, 2’nci aşamada şiddetten etkilenmiş kişilerin değerlendirilmesi ve yönlendirilmesi, kişisel becerilerinin, ilişki kurmadaki becerilerinin ve iletişimlerinin geliştirilmesi, 3’üncü aşama ise şiddetten etkilenmiş kişilerin değerlendirilmesiyle birlikte yönlendirilmesi, şiddetin önlenmesi konusunda Türkiye’deki kanunlar ve kurumlar hakkında bilgi edinmelerinin temin edilmesidir.

Suriyelileri toplumsal cinsiyete dayalı şiddet konusunda harekete geçirmek ve bu konuda farkındalıkların artırılması, erken yaşta evlilikler ve zorla evliliklerle ilgili bilgi paylaşımında bulunulmak amacıyla da, ikinci bir eğitim aşaması olarak da Suriyeli kadınlar arasında hem dayanışma inşa etmek hem de duygusal becerilerini geliştirmek amacıyla Suriyeli kadınlarla toplantılar gerçekleştirilmiştir. Bugüne kadar bu kapsamda 395 kadınla 17 adet toplantı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantılarda kadınların kendilerini ifade etmeleri ve birbirleriyle dayanışma göstermeleri için uygun ortam sağlanmış ve erken yaşta evlilikler ve kadına yönelik şiddet gibi konularda bilgilendirilmeleri temin edilmiştir.

Bu aşamada 2013 yılı içerisinde, Kasım ayında, Aralık ayında ve 2014 Şubatında, 3 ve 7 Şubat tarihleri arasında Ankara’da AFAD ve Bakanlığımız ilgili personele yönelik olarak travmadan etkilenmiş kadınlar, gençler ve incinebilir kitlelere yardım etmek için

doğru yaklaşımlar geliştirilmesi ve uygulama tekniklerinin tanıtılması amacıyla 3 adet beş günlük eğitim programları düzenlenmiş ve sertifikalı eğitimlere kamplarda görev alan Suriyelilere yönelik de 46 kişi eğitime katılım sağlamıştır.

Bu kapsamda Suriyelilere yönelik olarak, kadına yönelik şiddet, evlilik yaşı, resmî nikâh ve kadın haklarıyla ilgili temel bilgilendirici bir broşür hazırlığı, çalışması yapılmıştır. Taslağımız hazırlanmış ve Genel Müdürlüğümüz, Nüfus Fonu, Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği iş birliğiyle devam etmektedir taslağımız üzerindeki çalışmalar. Broşürümüzün İngilizce ve Arapça olarak basılması öngörülmektedir. Broşürde hem erken evliliklerle mücadele, Türkiye'deki resmî evlilik yaşı, resmî olmayan törenlerle evliliğin yasal olmadığı gibi hususlar da yer almakla birlikte evlilik içi tecavüzün suç olduğu, kadına yönelik şiddet sayıldığı ve aile içi şiddetin suç olduğu, şiddet yaşandığı ya da tanık olduğu durumlarda başvurulabilme mekanizmaları ve yöntemleri hakkında da bilgiler sunulmaktadır.

Ayrıca, Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Çalışma Grubu kurulmuş, AFAD Başkanlığımız, UNICEF, UNFPA, UNHCR'dan temsilcilerin katılımıyla ayda bir kez toplantılarımız gerçekleştirilmekte ve Suriye'nin nüfus ve kamplarla ilgili son durumu bu toplantılarda ele alınarak değerlendirilmektedir. Bu sayede yapılan hizmetlerin de yani psikososyal desteklerin de farklı birimler arasında hem koordinasyon sağlanmakta hem de aslında yapılan hizmetlerin takibi de bu konuda mümkün olmaktadır.

2014 yılı içerisinde yine aynı çalışmalarımız farklı kamplarda da devam edecek olup önemli aşamalardan birisi de programın uzun vadede tekrarlatılıp kullanılabilmesi için materyaller ve kılavuzlar hazırlanmasıdır. Nisan ayı içerisinde tamamlanması planlanan kılavuzun, Eğitimci Eğitimi Kılavuzu'nun, kamp dışındaki eğitimlerde de, Suriyelilerin eğitimlerinde de kullanılması hedeflenmektedir. Bir de Genel Müdürlük olarak biz bundan sonraki eğitim programlarımızda... Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet eğitim programlarımız var, siz de biliyorsunuz, kamu kurum ve kuruluşlarının personellerinin eğitimi söz konusu burada. Biz bu eğitimlerde buradan aldığımız tecrübeyle acil durumlarda ya da afet durumlarındaki yapacağımız müdahalelerde de personelimizin ya da kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin yaklaşımlarının ve iletişim kurma tekniklerinin ve becerilerinin geliştirilmesi konusunda da bir alt başlık ekliyor olacağız.

BAŞKAN – Peki, soru sormak isteyen var mı milletvekili arkadaşlardan?

Sayın Ediboğlu, şimdi son söz çok kısa olarak vereceğim çünkü Genel Kurul açılmak üzere. Sayın Oktay'a müsaade etmemiz lazım çünkü kanun teklifi görüşülecek. Onun için toparlayalım hemen, kısaca verelim ve...

Nebahat Hanım, sizin bu konuyla ilgili söyleyecekleriniz...

KAMER VAKFI BAŞKANI NEBAHAT AKKOÇ – Ben dışarıda kalanları anlatacaktım.

BAŞKAN – Siz aslında iki dakika anlatın da öyle o zaman şey yapalım.

KAMER VAKFI BAŞKANI NEBAHAT AKKOÇ – Kampların içiyle dışı arasındaki fark inanılmaz. Dışarıda kalanlar soğuktan dondular bütün kış boyunca, aç kaldılar, üşüdüler, hastalandılar. Çiçek hastalığı yaygınlaşmış durumda, çocukların suratında yaralar var vesaire, vesaire... Şöyle diyebiliriz: Yani bu kadar iki dakikaya sığdıramam, raporumu bırakırım. 3 Suriyeliden 1'i kampta, 2'si sokakta. Ve ben üzüldüm. Kamptakilerin bu kadar olağanüstü iyi şartını görmedim ben. Bilmiyorum ama bütün dünya takdir ediyorsa onun biraz standardını düşürüp... Dışarıdaki çünkü soğuktan dondu. Gelip görmenizi isterim. Biz yedi ilde 2014 haneyi ziyaret ederek konuştuk kadınlarla. Durum çok kötüdür.

BAŞKAN – Peki, bu kampa gelme durumu yok mu? Bunu Sayın Oktay, nedir bu kamp dışında kalan...

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Sayın Başkanım, burada ben, aslında, resme diğer taraftan bakılmasını arzu edenlerdenim. Kamp dışında problem olduğunu söylüyoruz ama burada elimizi taşın altına koyma anlamında, bir sürü zaten STK'larımız da... "Bir Ekmek, Bir Battaniye" kampanyası vardı geçen yıl. Şimdi "Sana İhtiyacım Var." kampanyası boyutunda devam ediyor bu. Suriye'nin içinde de devam ediyor aslında Türkiye'ye gelmeyi engelleme boyutunda yani "engelleme" demeyelim ama teşvik etmeme noktasında, sıfır noktası aracılığıyla Kızılay üzerinden yaklaşık 100 bin kişinin olduğu 55 tane de kamp var Türkiye sınırına yakın, hemen diğer tarafında. Oralardaki şartlar çok, çok daha kötü, oralara da destek gidiyor.

Tabii, dışarıda kalanların... Dışarıda ise kamplarda yerimiz var, oralara alıyoruz, alabiliyoruz, almak istiyoruz. Şu veya bu şekilde ya yanlış bilgilendirmeye veya başka illere gittiğinde, özellikle büyük illere geldiğinde, işte iş bulabileceği veya geleceğe dönük daha farklı beklentilerle kamplara gitmemeyi tercih ediyorlar. Alıyoruz, götürmek istiyoruz valiliklerimiz aracılığıyla "istemiyoruz" diyor.

Şimdi, dolayısıyla burada ya zor kullanarak götürmek durumundasınız, ki bunu yapmak istemiyoruz, ikna yoluyla bunu özellikle yapmak istiyoruz; dolayısıyla dışarıda kalanlar varsa bunları kamplara alabiliriz.

KAMER VAKFI BAŞKANI NEBAHAT AKKOÇ – Ya, o kadar bu girift bir mesele ki, o kadar başka nedenleri olan bir mesele ki.

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Ama özellikle hani burada şuradan da ben sorumlu olmak istiyorum olayı önemli, belki onu teşvik etmemiz gerekiyor.

KAMER VAKFI BAŞKANI NEBAHAT AKKOÇ – Valiler, herkes kendi...

AFAD BAŞKANI FUAT OKTAY – Yani bunu sadece kamudan beklememek gerekir. Ya, bu kamunun çözebileceği, valilerin çözebileceği şeklinde değil, tamamen sivil toplum boyutunda ve uluslararası boyutta bunu bir problem olarak görüp, uluslararası camiayı da elini taşın altına koyması anlamında baskı grupları oluşturmak durumundayız. Yani sadece yerelde sınırların içerisinde kendi kendimizden ziyade bu baskıyı yurt dışı ve uluslararası STK'lar ve Birleşmiş Milletler üzerinde kurmamız gerekir diye düşünüyorum.

KAMER VAKFI BAŞKANI NEBAHAT AKKOÇ – Ya, ne olur bir iki şey söyleyeceğim ben.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

KAMER VAKFI BAŞKANI NEBAHAT AKKOÇ – Çok dinleyin sivil toplum örgütlerini, çok dinlemeniz lazım gerçekten. Yani şu anda ben bu çalışmayı, uluslararası bir sürü kuruluş yardım etmek istediği için rica ettiler de yaptım. Bu raporu 5 kere Valiliğe verdim. “Yağacak dışarıdan yardım, yeter ki Valilik olarak bir koordinasyon kurun.” dedim yani mesele bambaşka. Kamplara gelmeişlerinin de bambaşka sebepleri var. Onlar kendi içlerinde birbirlerine düşmanlar. Mesela, ben bir sürü eve gidiyorum, birdenbire, bir gidiyorum o aile yok. Araştırıyorum, niye? Mahallege karşı taraftan biri gelmiş, kendi içlerinde düşmanlıklar var, kan davaları var, savaşın... Biliyorsunuz, savaş toplumu nasıl paramparça eder. Birbirlerini görmek istemeyenler var, birbirlerinden saklanmak isteyenler var; dolayısıyla, bu konu çok önemli bir konu. Bu konu o kadar rahat çözülebilir ki. Ben Diyarbakır'da 200 tane ev tespit ettim, bir Valilik için nedir ki 200 tane eve... Parayı veriyor -bakın, orada Hasna diye bir kuruluş var raporunun üstünde- ve ben Hasna'ya dedim ki: “Vallahi Valilik yanaşmıyor, ben bu işi yapamam yani tek başıma.” Bir de bunun içinde aynı, nakdî yardım dağıtmak filan var, sivil toplum kuruluşu olarak bizi aşan şeyler bunlar. Valilikten ses çıkmadığı için bu yardım duruyor şimdi orada. O kadar çok yardım etmek isteyen var ki. Fakat valiler genellikle şöyle cevap veriyorlar: “Bunları zaman içinde toplayıp kamplara göndermeyi düşünüyoruz, zaten bunlar geldi...” Bizim Valiliğin söylediğini... Vali Bey değil bir vali yardımcısı, arkadaşlarıma söylemiş “Bunlar geldi suç oranı arttı, bunlar geldi fuhuş arttı.” Bu Suriyeli kadın meselesi otuz, kırk, elli yıldır var zaten Türkiye'de. Suriyeli çocukları alıp kuma evlilikler yapıp getiriyorlar, genç, eli de iş tutan kadınlar. Şimdi, bunun olmaması akla mantığa uyar mı? Yani pazar ülke içine geldi, eskiden gidip oradan alıyorlardı -Kilisli milletvekili gitti- ben bir Kilis'e gidişimde Türkiye'nin çeşitli yerlerinden erkeklerin orada olduğunu ve mal seçmeye geldiklerini gördüm yani bunun üstünü kapatarak biz nereye gidebiliriz ki? Ben bu konu için sizden ve KSGM'den gerçekten bir iki saat özel randevu isteyeceğim başka bir zaman gelip bu konuyu konuşmak istiyorum. Yazık oluyor, yazık oluyor...

BAŞKAN – Biz de çok memnun oluruz, çok memnun oluruz.

Şimdi, o zaman toplantıyı kapatıyorum. Bu konuyu ilerleyen zamanlarda irdelenebilecek üzere...

KAMER VAKFI BAŞKANI NEBAHAT AKKOÇ – Evet, evet.

BAŞKAN – Katkılarınızdan dolayı tüm katılımcılara, sivil toplum örgütü üyesi arkadaşlara, Komisyon üyesi olmayıp toplantımızda var olan milletvekili arkadaşlarımıza...

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Sayın Başkan, iki dakika söz vereceğinize söz vermiştiniz.

BAŞKAN – İnanın kapatmak zorundayım.

Toplantıyı kapatalım gitmek isteyenler gitsin çünkü hem KSGM hem de AFAD gitmek üzere, milletvekili arkadaşlar da öyle.

Çok teşekkür ediyorum herkese, sağ olun.

Kapanma Saati : 13.45